

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

Obec
BYSTRICA

február 2023

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

OBSAH:

ÚVOD

ANALYTICKO – STRATEGICKÁ ČASŤ	3
I. AUDIT ÚZEMIA	3
1. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA	3
1.1. Základné informácie	3
1.2. História obce	9
1.3. Širšie územné vzťahy	11
1.4. Stav územnoplánovacej a programovej dokumentácie	12
2. PRÍRODNÉ ZDROJE A PODMIENKY	14
2.1. Prírodné charakteristiky	14
2.2. Ochrana prírody – chránené územia	15
2.3. Životné prostredie	16
3. ĽUDSKÉ ZDROJE	17
3.1. Demografická situácia obce	17
4. KULTÚRNE A SPOLOČENSKÉ ZDROJE	20
4.1. Pamiatky a tradície	20
4.2. Spoločenský život	22
5. MATERIÁLNE A FINANČNÉ ZDROJE	23
5.1. Bývanie a bytový fond	23
5.2. Základná technická infraštruktúra	23
5.3. Občianska infraštruktúra a vybavenosť, sociálna infraštruktúra	24
5.4. Finančné zdroje	24
6. EKONOMICKÉ VYUŽÍVANIE ZDROJOV	25
6.1. Podnikateľská sféra	25
6.2. Trh práce	25
II. ANALÝZA SITUÁCIE V OBCI	26
7. SWOT ANALÝZA	26
8. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA	30
8.1. Audit problémov	30
9. ANALÝZA VÄZIEB NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY VÚC	31
9.1. PHSR VÚC	31
9.2. ÚPN VÚC a obce Bystrica	31
10. ANALÝZA POTENCIÁLU ÚZEMIA	32
10.1. Rozvojový potenciál územia, disparity rozvoja	32
III. STRATÉGIA ROZVOJA OBCE	32
11. VÍZIA A CIELA ROZVOJA OBCE	33
11.1. Vízia	33
11.2. Ciele stratégie rozvoja	33
12. FINANČNÝ RÁMEC	34
12.1. Zdroje financovania	34
PROGRAMOVÁ ČASŤ	35
I. PROGRAM ROZVOJA	35
1. PRIORITY A OPATRENIA PROGRAMU	35
II. IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC PROGRAMU	45
2. ZABEZPEČENIE IMPLEMENTÁCIE PROGRAMU	45
3. ZÁKLADNÝ IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC PROGRAMU	45
4. PRIESKUM NÁZOROV OBYVATEĽSTVA	46

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICKA 2023+

ANALYTICKO - STRATEGICKÁ ČASŤ

I. AUDIT ÚZEMIA

1. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA

1.1. Základné informácie

Kategorizácia

Územné členenie: Okres Martin, Žilinský kraj, Slovensko

Typ celku (obce): obec

Región: Turiec

Obvod: Žilina

Symboly

erb obce

Štatutárny zástupca

Meno: Mgr. Roman Kubala

Funkcia: starosta obce

Adresa

Obecný úrad Bystrica

Ulica a číslo: Lipová ulica 260/2

PSČ: 038 04

Pošta: Bystrica

Kontaktné informácie

Telefón: 043/4135 151, 0905 515327

E-mail: bystricka@bystricka.sk

WEB: www.bystricka.sk

Faktografické údaje

Kód obce: 512133

IČO: 00316601

Počet obyvateľov: 1476

Rozloha: 1912 ha – 19,12 km²

Hustota osídlenia: 77,19 ob./km²

Nadmorská výška: 449 m n.m., (extravilán 397 – 1441 m n.m.)

Súradnice: 49°02'58''S 18°52'42''V

Vodné toky: potok Bystrica

Prvá písomná zmienka: v roku 1258

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

Úradné hodiny

pondelok	08:00 – 12:15	12:45 – 15:15
utorok	nestránkový deň	
streda	07:30 – 12:15	12:45 – 17:00
štvrtok	08:00 – 12:15	12:45 – 15:15
piatok	08:00 – 12:00	

Spádovosť obce

Sídlo matričného úradu	Bystrica
Sídlo pracoviska daňového úradu	Martin
Sídlo Obvodného oddelenia Policajného zboru	Martin
Sídlo Okresného súdu	Martin
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Martin
Sídlo pracoviska okresného úradu	Martin
Sídlo Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Martin

Školy

Základná škola	Áno
Základná umelecká škola – detašované pracovisko	Áno
Materská škola	Áno

Dopravné spojenie

Autobusová zastávka	Áno
Vlaková zastávka	Nie

Obecná infraštruktúra

Verejný vodovod	Áno
Verejná kanalizácia	Áno
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	Áno
Rozvodná sieť plynu	Áno
Káblová televízia	Áno

Vybrané služby

Predajňa potravinárskeho tovaru	Áno
Pohostinstvo	Áno
Predajňa nepotravinárskeho tovaru	Áno
Predajňa pohonných látok	Nie
Zariadenie na údržbu a opravu motorových vozidiel	Áno
Predajňa súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá	Áno
Hotel (motel, hotel)	Áno
Penzión *** až *	Áno

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

Turistická ubytovňa	Áno
Chatová osada	Áno
Kemping *** až *	Nie
Ostatné hromadné ubytovacie zariadenia	Áno
Komerčná poisťovňa	Nie
Komerčná banka	Nie
Bankomat	Nie
Pošta	Áno

Zdravotníctvo – vybrané ukazovatele

Lekárne a výdajne liekov	Nie
Samostatné ambulancie praktického lekára pre dospelých	Nie
Samostatné ambulancie praktického lekára pre deti a dorast	Nie
Samostatné ambulancie praktického lekára stomatóloga	Nie
Samostatné ambulancie praktického lekára gynekológa	Nie

Životné prostredie – vybrané ukazovatele

Skládka komunálneho odpadu	Nie
Komunálny odpad	Áno
Využívaný komunálny odpad	Áno
Zneškodňovaný komunálny odpad	Áno

Dokument **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrica** (PHSR) je základným programovým dokumentom podpory regionálneho rozvoja na lokálnej úrovni. Nadväzuje na príslušné strategické dokumenty a programové dokumenty podpory regionálneho rozvoja na národnej a regionálnej úrovni.

Vypracovanie aktualizácie tohto PHSR vyplýva zo zákona č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky, zo zákona o obecnom zriadení č. 369/1990 Zb. a zo zákona NR SR č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení zákona č. 309/2014 Z.z. účinného od 1. januára 2015, kde je vymedzený obsah rozvojových dokumentov.

Pri spracovaní dokumentu dodržané a rešpektované aj zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a tiež aj princípy regionálnej politiky Európskej únie podľa nariadení Rady (ES) č. 1083/2004, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999.

Pre spracovanie základného programovacieho dokumentu na úrovni obce vychádza predovšetkým z týchto rozhodujúcich dokumentov na lokálnej resp. regionálnej a národnej úrovni z:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja, schválený zastupiteľstvom Žilinského samosprávneho kraja (aktualizácia na obdobie 2021+)
- Územný plán obce Bystrica z r. 2002 a jeho aktualizácie
- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2020/30 (aktualizácia z r. 2014)

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

- Operačné programy na roky 2022 – 2027
- Efektívna verejná správa
- Integrovaná infraštruktúra
- Integrovaný regionálny operačný program
- Kvalita životného prostredia
- Ľudské zdroje
- Program rozvoja vidieka
- Operačný program Výskum a inovácie (MŠVVŠ SR a MH SR)
- Strategické usmernenia Spoločenstva
- Stratégia EURÓPA 2020
- Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2021– 2025
- Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike

Tieto dokumenty vytvárajú základný predpoklad na zabezpečenie konzistencie v podpore regionálneho rozvoja obce Bystrica a zvýšenie účinnosti strategického plánovania ako i prípravy projektov a následného čerpania štrukturálnych fondov v programovacom období 2022 – 2027.

Východiskovou metódou uplatnenou pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je metóda Strategického plánovania. Vhodné použitie princípov strategického plánovania predstavuje optimálny nástroj na vypracovanie a realizáciu účinného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ktorý je súčasťou takej regionálnej politiky, ktorá aj v podmienkach EÚ vie byť konkurencieschopná.

Dokument PHSR Bystrica vychádza zo všeobecnej charakteristiky hlavných procesov strategického plánovania podpory regionálneho rozvoja. Hlavným zámerom je uvedenie špecifických procesov: programovania, finančného riadenia, monitorovania a hodnotenia, ktoré z aspektu účinnej a konzistentnej podpory regionálneho rozvoja majú kľúčový význam.

Zjednodušene možno povedať, že v procese programovania sa vytvárajú programové dokumenty a vyberajú projekty, v procese finančného riadenia sa realizuje financovanie projektu a v monitorovaní a hodnotení sa zisťuje, ako prispeli projekty k rozvoju regiónu a čo z toho vyplýva pre nasledujúce programovacie obdobie. Za každú oblasť činností, ktoré vedú k zabezpečeniu efektívneho riadenia podpory regionálneho rozvoja, nesie zodpovednosť konkrétna organizácia, útvar, odbor, oddelenie, zamestnanec.

Predpokladom zavedenia fungujúceho systému riadenia podpory je, aby každý subjekt poznal svoje postavenie a úlohy a aby vedel, ako nadväzujú na prácu iného subjektu. Z hľadiska organizačných jednotiek sú tak na centrálnej, ako aj na regionálnej úrovni definované:

- príjemca pomoci, ktorý realizuje podporovaný projekt,
- orgány, ktoré sú zodpovedné za to, aby sa podpora príjemcom pomoci poskytovala efektívne a účinne,
- pracovné pozície (manažéri), ktoré zodpovedajú za vykonanie konkrétnych činností a riadenie zamestnancov príslušného orgánu.

Proces programovania pozostáva zo siedmich základných podprocesov. Týmito podprocesmi sú:

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

- analýza,
- definovanie stratégie,
- zostavenie finančného plánu,
- model organizačného zabezpečenia,
- schvaľovanie a akceptovanie programových dokumentov,
- vypracovanie a predkladanie žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku,
- výber a schvaľovanie projektov.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrica je strednodobým programovým dokumentom nadväzujúcim na platné národné a regionálne stratégie rozvoja.

PHSR je v súlade s cieľmi a prvoradými potrebami ustanovenými v UPN obce. Je strednodobým programovým dokumentom, vytvoreným a aktualizovaným v rámci partnerstva a pozostáva z:

- a) analýzy hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja a stanovenie cieľov a prvoradých potrieb,
- b) úlohy a prvoradé potreby v rozvoji technickej infraštruktúry, sociálnej infraštruktúry, v starostlivosti o životné prostredie v celom rozsahu s dôrazom na oblasť znižovania energetickej náročnosti a novej, modernej a efektívnej správy majetku obce, vo vzdelávaní, v kultúre a v ďalších oblastiach podpory regionálneho rozvoja,
- c) návrh finančného a administratívneho zabezpečenia.

V súvislosti s celou škálou jednotlivých programových dokumentov tvoria dokumenty definované v úvode PHSR. Nakoľko podpora regionálneho rozvoja sa realizuje prostredníctvom ŠF, programami štátnej pomoci a individuálnej štátnej pomoci, podmienkou je vzájomné prepojenie týchto dokumentov. Z tohto dôvodu je nevyhnutné, aby bola metodika spracovania programových dokumentov od národohospodárskej úrovne až po úroveň obce konzistentná, čo je aj predmetom spracovania tohto dokumentu.

V súlade s platnou legislatívou Program a jeho prípadné aktualizácie schvaľuje obecné zastupiteľstvo. Dokument obsahuje v rámci svojich kapitol nasledovné informácie:

- a) **ANALYTICKÉ ÚDAJE** - komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce, odhad jej budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja, definovanie podmienok udržateľného rozvoja,
- b) **STRATEGICKÉ ÚDAJE** - stratégiu rozvoja pri zohľadnení vnútorných špecifik územia a určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja rešpektovaním princípov regionálnej politiky s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,
- c) **PROGRAMOVÉ ÚDAJE** - zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie PHSR,
- d) **REALIZAČNÉ ÚDAJE** - popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu, systém monitorovania a

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

hodnotenia plnenia programu s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu formou akčných plánov, a

- e) **FINANČNÉ ÚDAJE** - finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu.

Základnou podmienkou ohraničujúcou proces analýzy sú strategické dokumenty SR a EÚ. Strategické dokumenty SR a EÚ ohraničujú zameranie analýzy a tvoria východisko pri definovaní stratégie obce Bystrica. Pri procese analýzy možno použiť analytické výstupy týchto strategických dokumentov, a to predovšetkým v prípade, ak sa v nich nachádzajú konzistentné časové rady špecifických, problémovo orientovaných merateľných ukazovateľov.

Cieľom analýzy je spoľahlivá a kvantifikovaná identifikácia základných disparít vyváženého socio-ekonomického vývoja na úrovni národného hospodárstva, sektorov a regiónov. Analýza sa zameriava na identifikáciu kľúčových problémov, ktoré možno realizovať v rámci jedného programovacieho obdobia prostredníctvom alokovaných finančných zdrojov. Analýza pozostáva z 5 základných častí:

- *Makroekonomická analýza* sa zameriava na identifikáciu hlavných disparít a rastového potenciálu, ktorý ovplyvňuje formovanie ekonomického potenciálu, výkonnosti, trhu práce, životnej úrovne v regióne. Rozvojové strategické dokumenty na jednotlivých úrovniach musia tvoriť vzájomne prepojené časti, ktoré tvoria jeden analytický celok. V rámci obce Bystrica táto analýza vychádza zo schváleného rozpočtu obce.
- *Sociálno-ekonomická analýza* sa zameriava na identifikáciu hlavných disparít a rastového potenciálu na úrovni sektorov a regiónov v oblasti ekonomického rozvoja, ľudských zdrojov, poľnohospodárstva a rozvoja vidieka a základnej infraštruktúry. Pre hierarchicky usporiadané programové dokumenty na národnej resp. regionálnej a miestnej úrovni platí, že aj výsledky sociálno-ekonomickej analýzy musia tvoriť ucelenú hierarchicky usporiadanú analýzu.
- *Analýza realizovaných opatrení* sa zameriava na kvantifikáciu a hodnotenie dopadov realizovaných opatrení financovaných z verejných zdrojov alokovaných na ostatné podporné politiky v oblasti globálnych cieľov, cieľov ekonomickej a sociálnej kohézie a hlavných cieľov politik EÚ.
- *SWOT analýza* sa zameriava na prezentáciu poznatkov získaných v prechádzajúcich analytických postupoch vo forme silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození. Realizuje sa na úrovni národného hospodárstva, jednotlivých sektorov a regiónov.
- *Určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja* sa zameriava na zatriedenie poznatkov získaných zo SWOT analýzy, ako aj ostatných analýz do malého počtu podľa závažnosti usporiadaných disparít vyváženého rozvoja a hlavných faktorov, prostredníctvom ktorých sa majú riešiť.

Z pohľadu problematiky strategického plánovania v etape programovania sú podstatným výstupom procesu analýzy:

- SWOT analýza,
- kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja,
- merateľné ukazovatele.

SWOT analýza slúži na prezentáciu výsledkov makroekonomickej analýzy a socio-ekonomickej analýzy na úrovni sektorov a regiónov. Pozostáva z prezentácie silných stránok,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

slabých stránok, príležitostí a ohrození a snaží sa zlúčiť výsledky analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia cieľovej oblasti, ktorou môže byť konkrétny región alebo sektor. SWOT analýza je určená pre definovanie stratégie a slúži ako základný model pre budúce riadenie podpory. SWOT analýzy jednotlivých programových dokumentov musia na seba nadväzovať a tvoriť jeden celok.

Ďalším výstupom analýzy sú koherentne usporiadané disparity a identifikované faktory rozvoja na ich riešenie, ktoré vychádzajú zo SWOT analýzy. Disparity a faktory rozvoja sú koherentne usporiadané podľa závažnosti identifikovaných ohrození a slabých stránok. Rovnako ako pri SWOT analýze platí, že disparity a faktory rozvoja musia medzi jednotlivými programovými dokumentmi tvoriť hierarchicky usporiadaný celok.

Jedným z krokov realizovaných v procese analýzy je aj identifikácia sústavy merateľných ukazovateľov, ktoré sa budú v budúcnosti pravidelne a konzistentne sledovať. Merateľné ukazovatele predstavujú sústavu indikátorov, na ktorých sa realizovala analýza a prostredníctvom ktorých sa rovnako kvantifikujú aj jednotlivé disparity.

1.2. História obce

Villa Bistricha sa prvý raz uvádza v roku 1258, priamy písomný doklad o Bystričke však poznáme až z roku 1309. Obec Bystrica – Villa Bistricha sa spomína v listine týkajúcej sa územia Jordánu, v mieste, kde sa dnes nachádzajú Dražkovce. Bystrica bola v tomto susedstve s Jordánom, čo poukazuje na to, že Bystrický chotár siahla nielen po riekú Turiec, ale jeho súčasťou bola i časť územia za Turcom. Túto filiálnu osadu nazývali malou Bystricou – Bystričkou. Jej vznik sa datuje na obdobie pred rokom 1284, čo súvisí so vznikom osady Jahodníky. V písomných prameňoch sa ešte aj v 14. storočí používajú oba názvy pre túto osadu. Pomenovanie Bystrička pre jahodnícky chotár neskôr vymizlo a prenieslo sa na pôvodnú materskú osadu Villa Bystricha. Toto pomenovanie nesie Bystrička od počiatku 14. storočia. Zdá sa, že svoje meno dostala podľa rovnomenného potoka, ktorý ňou preteká. Etymológia jej názvu poukazuje na to, že potok aj dedinu s týmto názvom pomenovalo obyvateľstvo už v 10. storočí.

Až do roku 1324 zostala Bystrička v kráľovskom majetku, ale filiálne sídlo Malá Bystrica – Jahodníky sa v roku 1284 dostalo do šľachtických rúk. Pri metácii Bystrice v roku 1349 sa však už Malá Bystrica označuje novým pomenovaním – Jahodníky (Jahodnyk). Nepriamo sa teda o existencii Bystričky dozvedáme z listín vo vzťahu k Martinu. Prvý známy majiteľ Bystričky z roku 1292 bol Nack, v polovici 14. storočia ju vlastnil Ján – Bekov syn a ku koncu 14. storočia sa stali jej majiteľmi synovia Pochovi. Časť Bystričky bola až do konca stredoveku vo vlastníctve šľachticov z Liptovskej Štiavnice, ich príbuzných z Folkušovej, alebo iných záložných pánov.

Koncom 15. storočia, podľa výskumov Jána Šikuru, mal na Bystričke majetky Valentín Korom, majiteľ blatnického hradu. Trvalých zemepánov Bystrička získala ako kuriálna obec po roku 1526. Po bitke pri Moháči získal Ladislav Tomka z Rakše majetky Petra Folkušovského vo Folkušovej i na Bystričke. Časť majetku prešla na rodinu Benických. Okrem týchto dvoch rodín v tomto čase vlastnila majetky na Bystričke aj rodina Lehockovcov. Tieto tri rody sa tu objavujú až do začiatku 20. storočia. Popri nich časti intravilánu patrili aj Revayovcom zo susedného Trebostova. Z Lehockovskej zemianskej rodiny po matke pochádzal aj evanjelický

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICKA 2023+

farár a profesor na lýceu v Bratislave, predstaviteľ osvietenského racionalizmu, spisovateľ Michal Insitoris – Mošovský (1732 – 1803). V roku 1630 bola založená thomkovská kúria a dve lehockovské kúrie. Všetky bystrické kúrie zachytáva aj súpis pamiatok na Slovensku. Dnes sú prestavané, čím sa ich pôvodný architektonický charakter výrazne oslabil.

Pôvodné urbanistické jadro obce tvorí potočná radová zástavba. Stred obce je vo výške 485 metrov nad morom, extravilán sa pohybuje od 397 do 1441 metrov nad morom. Obyvatelia Bystričky sa v minulosti zaoberali roľníctvom a chovom oviec a hovädzieho dobytku. V dávnejších dobách sa polia tiesnili i vo vyšších polohách, dnes sú tam iba lesy, pastviny a lúky. Až keď obyvatelia sa naučili odvodňovať mokré pozemky, zanechávali polia vo vyšších polohách a mokrade postupne premenili na ornú pôdu.

Od konca 18. storočia mnohí Bystričania chodili do mesta ako šafraníci. Aj týmto spôsobom sa povznášala úroveň obyvateľstva. V roku 1715 mala obec 23 domácností, v roku 1785 99 domácností a 659 obyvateľov. V roku 1828 tu stálo 82 domov a žilo tu 842 obyvateľov. V súčasnosti má obec Bystricka okolo 1500 obyvateľov. Jej územie v roku 1970 zahŕňalo 1926 hektárov. Na prelome roka 1934 a 1935 vznikla v chotári obce samostatná osada Lázky. Jej obyvatelia i Bystričania sa venovali práci v okolitých lesoch.

V roku 1258 obec niesla názov Bistricha, v roku 1309 Besterce, v roku 1323 Bystricska a Turócbeszterce z polovice 19. storočia. V stredoveku patrila Bystricka konfesiónálne ku kostolu vo Svätom Petre. Počas reformácie sa stal peterský kostol evanjelickým, zemania preto prešli k evanjelickému vierovyznaniu. Keď bol svätopeterský kostol v roku 1709 evanjelikom odňatý, veriaci náležali k artikulárnemu kostolu v Necpaloch. Po tolerančnom patente Jozefa II. sa utvoril v Martine evanjelický zbor a vtedy sa k tomuto zboru pripojili aj veriaci z Bystričky. Občania katolíckeho vierovyznania zostali pri svätopeterskom cirkevnom zbore.

V deväťdesiatych rokoch devätnásteho storočia prichádzal na Bystricku profesor pražskej univerzity, neskôr prezident ČSR Tomáš Garrigue Masaryk (1850 – 1937). S nevšednou láskou priľnul s celou rodinou k tomuto prostrediu a zvolil si ho za svoje letné sídlo. Aj jeho prostredníctvom sa Bystricka stala známou po celej krajine. Dodnes tu stojí jeho letné sídlo, ktoré podľa projektu architekta Jána Pacla a projekčnej kancelárie architekta Dušana Jurkoviča postavili v roku 1920. Jeho dcéra, Dr. Alica Masaryková (1879 – 1966) bola jednou z najvýznamnejších ženských postáv 20. storočia. Charakter obce Bystricka sa značne zmenil v 20. storočí, najmä po roku 1945. Z nenápadnej podhorskej obce vyrástla malebná prímestská aglomerácia s postupne sa rozvíjajúcou novou výstavbou, službami pre obyvateľstvo a komplexnou občianskou vybavenosťou.

Pokiaľ sa obyvateľstvo do roku 1945 zaoberalo prevažne poľnohospodárstvom a lesníctvom, v súčasnej dobe väčšina hľadá zamestnanie v priemyselných podnikoch v Martine a blízkom okolí, čo dobre umožňuje napojenie mestskej dopravy. Časť obyvateľstva sa venuje poľnohospodárstvu. V roku 1949 tu bol založený Šľachtiteľský a semenársky podnik, v roku 1952 aj Jednotné roľnícke družstvo. Medzi svetlé stránky histórie tejto podhorskej obce patrí jej početná účasť v protifašistickom odboji a hojné zapojenie v Slovenskom národnom povstaní. V horách nad Bystrickou na jar roku 1944 založil Viliam Žingor (1912 – 1950), rodák z Bystričky, partizánsku skupinu a lesný výcvikový tábor, v ktorom sústredoval zbrane, potraviny a cvičil partizánov. Obec Bystricka je držiteľom Pamätnej medaily SNP za svoj podiel v protifašistickom odboji.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

1.3. Širšie územné vzťahy

Obec Bystrica sa nachádza v bezprostrednej blízkosti okresného mesta Martin, je napojená na jeho mestskú hromadnú dopravu. Vytvára sa tak skoro centrálné pásмо, v ktorom sú sledovateľné väzby na jadrá ťažiska osídlenia, predovšetkým v intenzite dochádzky do zamestnania a tvorí polycentrický systém osídlenia. Reálna blízkosť okresného mesta a tým aj reálna dopravná dostupnosť po železnici i cestných komunikáciách na všetky smery, vytvára podmienky pre rast a rozvoj Bystrice a uspokojovanie potrieb jej obyvateľov. Poloha obce zabezpečuje jej obyvateľom kvalitnú školskú, sociálnu a technickú infraštruktúru. Dobrá infraštruktúra zabezpečuje aj podmienky pre migráciu obyvateľov do krajského mesta Žilina, čo by sa malo dostavbou tunela ešte výraznejšie zlepšiť. Týmto spôsobom je ešte výraznejšia možnosť zamestnať sa pre obyvateľov obce Bystrica. Výhodná poloha a blízkosť centier má vplyv aj na mieru nezamestnanosti v obci. Dočasnú migráciu je možné sčasti registrovať aj v dôsledku dopytu po školských, lekárskech a kultúrnych službách.

Obec Bystrica má výhodnú geografickú polohu s existujúcim napojením na multimodálne koridory a disponuje dobrou polohou voči hlavným dopravným koridorom regionálneho významu. Bystrica sa bude ďalej rozvíjať hlavne ako obytné územie, pretože má veľmi dobré danosti z hľadiska životného prostredia, možnosti každodennej rekreácie občanov vychádzkami do krásneho krajinného a rekreačného prostredia.

Predpokladáme výrazný extenzívny rozvoj obce, reprezentovaný vytvorením podmienok na celkovú stabilizáciu súčasného stavu a intenzifikácie v oblasti modernizácie, estetizácie a dokompletovania vybavenosti v súvislosti s rozvojom individuálnej bytovej výstavby a výstavby na rekreačné účely. V neposlednom rade predpokladáme podporu aj vytvorením nových pracovných príležitostí vo výrobe a službách.

Ekonomická existencia obyvateľov obce Bystrica bude naďalej výrazne závislá na dochádzaní za prácou, pričom uvažujeme o miernom rozvoji hospodárskej základne vo väzbe na zamestnanosť, v závislosti na rozvoji a posilnení zamestnanosti v službách a vybavenosti (podpora hlavne pre obyvateľov a pre služby v oblasti cestovného ruchu)

Obec Bystrica sa taktiež v určitej miere stáva rekreačným satelitom centra rekreácie a cestovného ruchu, predpokladáme, že dôjde hlavne k etablovaniu viazaného cestovného ruchu využitím neobývaného bytového fondu (staršia IBV – rekreačné víkendové domy, chalupy...) a existujúceho rekreačného zázemia obce.

Obec je napojená na nadradený dopravný systém prostredníctvom cesty III. triedy, ktorá sa napája na cestu I/65 v smere Martin - Turčianske Teplice, respektíve Martin – Žilina. Najbližšia železničná stanica sa nachádza v Martine. Z hľadiska zónovania patrí obec Bystrica do priestoru Severozápadné Slovensko a dopravno – gravitačné centrum Žilina/Martin.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

1.4. Stav územnoplánovacej a programovej dokumentácie

Obec Bystrica má vlastný územný plán. Je schválený uznesením obecného zastupiteľstva. Jeho aktualizácia bola realizovaná na základe zmien a doplnkov č. 4. V rámci nej bola aktualizovaná textová a aj grafická časť v lokalite Lázky.

Územný plán obce Bystrica bol vypracovaný v septembri 2002 a bol schválený uznesením obecného zastupiteľstva v Bystrici č. 15/2003 zo dňa 02.12.2003.

Územný plán obce Bystrica – Zmena a doplnok č. 1 bol vypracovaný v septembri 2006 a bol schválený uznesením obecného zastupiteľstva v Bystrici č. 7/2007 zo dňa 23.04.2007.

Územný plán obce Bystrica – Zmena a doplnok č. 2 bol vypracovaný v septembri 2014 a bol schválený uznesením obecného zastupiteľstva v Bystrici č. 8/2015 zo dňa 18.01.2015.

Územný plán obce Bystrica – Zmena a doplnok č. 3 bol vypracovaný v roku 2019 a bol schválený uznesením obecného zastupiteľstva v Bystrici č. 212/2020 zo dňa 13.02.2020.

Územný plán obce Bystrica – Zmena a doplnok č. 4 bol vypracovaný vo februári 2021 a bol schválený uznesením obecného zastupiteľstva v Bystrici č. 503/2021 zo dňa 09.12.2021.

Zmeny a doplnky č. 4 sú vypracované v súlade s § 17 zmeny a doplnky územnoplánovacej dokumentácie Vyhlášky č. 55 MŽP SR z 25.01.2001 prostredníctvom odborne spôsobilej osoby pre obstarávanie ÚPP a ÚPD. Hlavným cieľom Zmien a doplnkov č. 4 Územného plánu obce Bystrica je doplnenie rozvojových plôch pre rekreačnú výstavbu v lokalite Lázky. Zmeny a doplnky č. 4 nemajú negatívny dopad na krajinu a zhoršenie súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia, pretože návrh ukladá rešpektovanie relevantných ustanovení príslušných zákonov, vyhlášok, nariadení, noriem, či iných predpisov. Nová rozvojová plocha riešená v zmenách a doplnkoch č. 4 umožní výstavbu a rozvoj rekreačnej funkcie v lokalite Lázky. V rámci Zmien a doplnkov č. 4 predstavuje celková výmera riešeného územia plochu 0,69 ha, záber poľnohospodárskej pôdy z toho predstavuje 0,09 ha. Nedochádza k záberu najkvalitnejšej pôdy v zmysle prílohy č. 2 k nariadeniu vlády SR č. 58/2013 Z.z..

Zoznam schválených VZN

- VZN o zásadách odmeňovania poslancov
- VZN o náhradnom zásobovaní vodou a odpadovej vode
- VZN o povinnej školskej dochádzke
- VZN o záväzných častiach územného plánu
- VZN o zriadení školského obvodu ZŠ
- VZN o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele
- VZN o povinnej školskej dochádzke
- VZN o postupe pri vybavovaní sťažností
- VZN o petičnom práve
- VZN o udeľovaní ocenení
- VZN o podmienkach držania psov
- VZN o podmienkach predaja na trhovách miestach
- VZN o verejnom poriadku

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

- VZN o prevádzke domu smútku a pohrebiska
- VZN o dotáciách a daroch z rozpočtu obce
- VZN o zásadách kontrolnej činnosti
- VZN o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území obce
- VZN o umiestňovaní volebných plagátov na verejných priestranstvách v čase volebnej kampane na území obce Bystrica
- VZN o miestnom poplatku za rozvoj
- VZN o podmienkach poskytovania finančných prostriedkov občanom v oblasti sociálnej pomoci
- VZN o určení výšky dotácie na prevádzku a mzdy na dieťa MŠ, na žiaka školských zariadení so sídlom na území obce
- VZN o určení postupu pri poskytovaní sociálnych služieb
- VZN o odpadových vodách
- VZN o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia
- VZN o určení názvov ulíc
- VZN o určení spádovej materskej školy
- VZN o zásadách hospodárenia s majetkom obce
- VZN o určení výšky príspevku na čiastočnú úhradu nákladov v školách a školských zariadeniach

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

2. PRÍRODNÉ ZDROJE A PODMIENKY

2.1. Prírodné charakteristiky

Obec sa nachádza v severozápadnej časti okresu Martin, Žilinského samosprávneho kraja a je súčasťou osídlenia na regionálnej rozvojovej osi Martin – Turčianske Teplice v jeho ťažiskovom priestore.

Vzhľadom na príslušné geomorfologické celky obec leží v západnej časti Turčianskej kotliny, z troch strán obkolesená pohoriami. Zo severu a severozápadu Lúčanskou Fatrou, z juhu Žiarskym pohorím. Východná časť obce klesá do Turčianskej kotliny postupne k nive rieky Turiec. Katastrálne územie patrí do subprovincie Vnútorne Západné Karpaty a do Fatransko – Tatranskej oblasti.

Prírodné prostredie Turčianskej kotliny, na ktorej západnej strane pod hradbou Lúčanskej Fatry a Martinských holí leží aj obec Bystrica, začalo vznikať v mladších treťohorách, v neogéne, približne 23 miliónov rokov pred našim letopočtom. Vtedy ju intenzívnou sopečnou činnosťou a vrásnením ohraničilo zo severozápadu pohorie Malej Fatry a z východu horstvá Veľkej Fatry. Neskôr, asi pred 16,5 – 10,5 miliónmi rokov sa kotlina uzavrela vznikom Kremnických vrchov a vodné toky v túto dobu obrátili svoj smer z juhozápadu na sever. Celá kotlina, ktorá je naklonená z juhu na sever, sa s okolitými horstvami dotvárala v starších štvrťohorách – pleistocéne (1 800 000 – 10 000 rokov pred našim letopočtom) s viacnásobným striedaním ľadových dôb. Kotlina sa budovala najmä morskými pieskami, pieskovecami a ílmi, ktoré sú prikryté štvrťohornými pieskami, sprašou a hlinami. Toto územie je pomerne chudobné na rudy, iba v okolí Bystrice a Trebostova sa vyskytujú stopy antimónu.

Priemerná ročná teplota okolo 7 °C, najteplejší je mesiac júl, v kotline okolo 18 °C, v pohoriach 14-15 °C, najchladnejší je mesiac január s priemernými teplotami okolo – 4 °C. Ročný úhrn zrážkovej činnosti okolo 800 mm. V súvislosti s klimatickými zmenami aj tieto priemerné hodnoty v posledných rokoch výrazne stúpili. Ústredným vodným tokom regiónu je rieka Turiec dlhá 66,3 km, do ktorej z okolitých pohorí vteká množstvo prítokov. Z Bystrice sú to bohaté horské pstruhovité toky – Bystrica a Valaský potok, spoločne sa vlievajúce do Turca.

Tento prírodný rámec vytváral podmienky na život pravekého človeka v Turci. Jeho vlastná história v tomto regióne začína v eneolite (3 200 až 1 800 pred našim letopočtom), aj keď sa predpokladá, že tu mohol žiť už od konca staršej doby kamennej. Svedčia o tom nálezy kostí jaskynného medveďa, nosorožca, jeleňa európskeho, zajaca beláka v blatnických jaskyniach Mažarná, Na Vyhni a na Bystrici. Jednoznačné doklady o protohistorickom osídlení okolia Bystrice sú zaznamenané vo vzťahu k púchovskej kultúre, členenej na predpúchovský horizont (3. – 2. storočie pred našim letopočtom), laténsku fázu (1. storočie pred našim letopočtom) a rímsku fázu 1. až 2. storočie nášho letopočtu). Púchovská kultúra sa vyznačovala vysokou úrovňou spracovania kovov, obchodom, ražbou prvých mincí, budovaním opevnených hrádok a osád i typickou keramikou. V Turci máme k tejto civilizačnej dobe niekoľko dokladov. Vo vzťahu k chotáru Bystrice je to významné viacnásobne opevnené hradisko s rozlohou 3 300 m² na Hrádku. Kamenné valy, strieborná keltská minca s hmotnosťou 11,77g,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

ktorá sa tu našla, hlinené i grafitové nádoby, niektoré 50 – 60 cm vysoké dosvedčujú, že ľud púchovskej kultúry tu nepretržite sídlil v dobe laténskej aj rímskej a hradisko na Hrádku plnilo aj obchodnú funkciu.

Žijú tu všetky druhy našich šeliem – medveď hnedý, rys ostrovid, vlk dravý, liška hrdzavá, jazvec lesný, kuna lesná, kuna skalná, lasica, hranostaj, mnohé druhy drobných cicavcov (piskory, lesné druhy hrabošov, myšovité hľodavcov, plchy), sovy (myšiarka ušatá, sova lesná, kuvičok vrabčí), d'atle (Ďateľ veľký, žlna sivá, žlna zelená, tesár čierny), veľmi vzácny bocian čierny, dravce (orol krikľavý, myšiak hôrny, jastrab lesný), množstvo drobných spevavcov (krivonos smrekový, pinka lesná, hýľ lesný, stehlíky, škorec lesklý, sojka škriekavá, penica čiernohlavá, oriešok hnedý, sýkorka bielolica, sýkorka belasá, čiernohlavá, uhliarka, drozd trskotavý, drozd čierny, drozd plavý, kráľíček) holub hrivnák, holub plúžik a mnohé iné. Lesné prostredie a jeho kontinuum je základnou podmienkou zachovania populácií týchto druhov a ich ďalšej prosperity. Je preto potrebná podpora prirodzenej drevinovej skladby s pestrým druhovým zložením, vrátane prítomnosti pionierskych drevín, podpora krovitej etáže, zachovávanie podielu starých porastov s vyšším podielom „mŕtveho“ dreva, dutinových stromov, zlomov a stromov vhodných pre budovanie veľkých hniezd (bocian čierny, veľké dravce, sovy).

Časť katastrálneho územia je pokrytá sekundárnymi travinno-bylinnými porastami. Ich súčasné druhové zloženie je na väčšine plôch v dôsledku intenzifikácie výrazne zmenené. V území sa však zachovali fragmenty prírodných a prírode blízkych lúk a pasienkov, ako aj slatín a ďalších nelesných spoločenstiev, ktoré sú, okrem iného, genofondovou plochou vzácných a ohrozených druhov a zároveň potenciálnym zdrojom pre zvýšenie biodiverzity intenzifikovaných trvalých trávnatých porastov a ich postupnú premenu na prírode blízke typy spoločenstiev.

2.2. Ochrana prírody – chránené územia

V katastrálnom území obce sa nachádza Národná prírodná rezervácia Turiec (4. stupeň ochrany podľa § 2 ods. 2 vyhlášky Krajského úradu životného prostredia v Žiline č. 1/2006, ďalej len „vyhláška“), ktorá je súčasťou navrhovaného územia európskeho významu SKUEV0382 Turiec a Blatničianka, ako aj medzinárodne významnej ramsarskej lokality Mokrade Turca. V ochrannom pásme NPR Turiec, ktoré sa tiež nachádza v katastri obce Bystrica, platí 3. stupeň ochrany (§ 2 ods. 3 vyhlášky). Zakázané činnosti ako aj činnosti podmienené súhlasom orgánu ochrany prírody a krajiny sú vymedzené v § 15 (4. stupeň ochrany) a v § 14 (3. stupeň ochrany) zákona o ochrane prírody a krajiny. Rieka Turiec a jej niva sú nadregionálnym biocentrom (viď R-ÚSES okr. Martin a Turčianske Teplice)

Do katastra obce zasahuje chránené vtáčie územie CHVU033 Malá Fatra. Ďalej v genofondovo významnej lokalite Húseň pri Bystrici je mozaika travinobylinných spoločenstiev zväzu Molinion, Caricion davallianae, Arrhenatherion elatioris, Polygalo-Cynosurenion a mnohé ďalšie.

Genofondovo významná lokalita Kotlinky je tvorená fragmentom slatiniskovej vegetácie.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

Genofondovo významná lokalita Hulejova skala je tvorená prirodzenými starými porastami jedľobučin so smrekom a jarabinou na sklanatom reliéfe.

V genofondovo významnej lokalite za Močidlami ide o čiastočne narušené slatiniskové fytocenózy zväzu *Caricion davallianae* s viacerými diagnostickými druhmi.

Genofondovo významná lokalita Potok Bystrica zahŕňa úsek toku so zachovanými dobre rozvinutými brehovými porastami s druhovo bohatým krovinovým poschodím a hniezdením.

V katastri obce sa vyskytujú biotopy európskeho a národného významu. Cennými časťami územia sú kompaktné lesné porasty a ich rôzne vekové štádiá, ktoré poskytujú prostredie pre výskyt ďalších vzácnych a chránených druhov.

2.3. Životné prostredie

Obec Bystrica zabezpečuje separovaný zber odpadu (papier, plasty, sklo) a odvoz komunálneho odpadu. Triedenie odpadu je zabezpečené formou zberných nádob. Komunálny odpad je vyvážaný na regionálnu skládku komunálneho odpadu TKO v Martine, ktorá je zaradená v zmysle legislatívy v odpadovom hospodárstve ako skládka nie nebezpečného odpadu. Vývoz, likvidáciu a zneškodňovanie komunálneho odpadu a vyseparovaných zložiek odpadu z obce Bystrica zabezpečuje spoločnosť BRANTNER FATRA, s.r.o..

Zásobovanie vodou

Obec Bystrica je v súčasnosti zásobovaná pitnou vodou zo skupinového verejného vodovodu (SKV) Martin. SKV je v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti, a.s. (TURVOD) Martin. Na verejný vodovod je v súčasnosti napojených približne 99,7% obyvateľov obce. Rozvodná sieť je realizovaná z potrubí profilov DH 80, 100, 150, 250, 300.

Odkanalizovanie

Obec Bystrica je odkanalizovaná a je v nej vybudovaná verejná jednotná kanalizačná sieť v správe TURVOD, a.s. Martin. NA verejnú kanalizáciu je napojených približne 98,5% obyvateľov obce. Odpadové vody z verejnej kanalizácie sú zneškodňované v čističke odpadových vôd (ČOV) Vrútky, ktorá bola uvedená do trvalej prevádzky 01.10.1995.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

3. ĽUDSKÉ ZDROJE

3.1. Demografická situácia obce

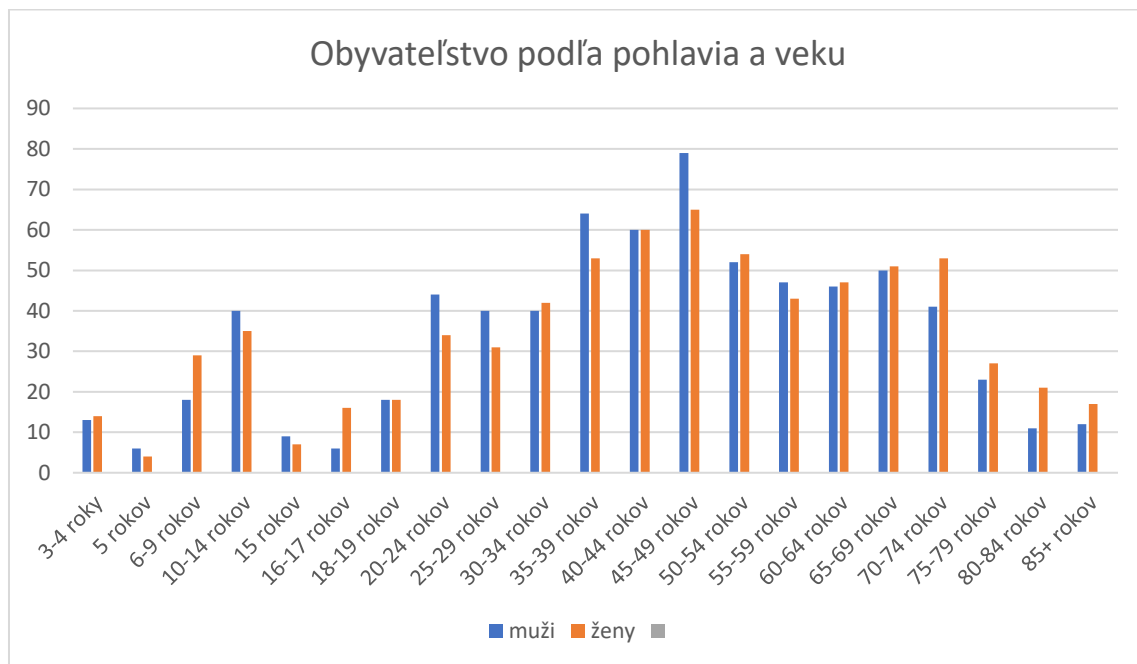
➤ Obyvateľstvo rozdelené podľa pohlavia a veku

Vek	Muž	Žena	Muž %	Žena %
0-2 roky	17	18	1,15	1,22
3-4 roky	13	14	0,88	0,95
5 rokov	6	4	0,41	0,27
6-9 rokov	18	29	1,22	1,96
10-14 rokov	40	35	2,71	2,37
15 rokov	9	7	0,61	0,47
16-17 rokov	6	16	0,41	1,08
18-19 rokov	18	18	1,22	1,22
20-24 rokov	44	34	2,98	2,30
25-29 rokov	40	31	2,71	2,10
30-34 rokov	40	42	2,71	2,85
35-39 rokov	64	53	4,34	3,59
40-44 rokov	60	60	4,07	4,07
45-49 rokov	79	65	5,35	4,40
50-54 rokov	52	54	3,52	3,66
55-59 rokov	47	43	3,18	2,91
60-64 rokov	46	47	3,12	3,18
65-69 rokov	50	51	3,39	3,46
70-74 rokov	41	53	2,78	3,59
75-79 rokov	23	27	1,56	1,83
80-84 rokov	11	21	0,75	1,42
85+ rokov	12	17	0,81	1,15
Spolu	737	739	49,93	50,07

Z tabuľky je zrejmé, že podiel mužov na celkovom počte obyvateľov obce je mierne pod 50%, ale môžeme hovoriť, že podiel mužov a žien na celkovom počte obyvateľstva obce Bystrica je rovnaký. Najvyšší podiel z pohľadu rozsahu veku, bez rozdielu pohlavia na celkovom počte obyvateľov obce Bystrica tvoria osoby vo veku od 35 do 54 rokov, spolu to tvorí približne 33% z celkového počtu obyvateľov, osoby v predškolskom veku (bez rozdielu pohlaví) tvoria približne iba 5% z celkového počtu obyvateľov, osoby pred dosiahnutím veku plnoletosti (bez rozdielu pohlaví) tvoria približne 16% obyvateľstva obce Bystrica. Podiel osôb v dôchodkovom veku (bez rozdielu pohlaví) tvorí približne 21% obyvateľov obce Bystrica. Táto krátka analýza ukazuje pomerne vysoké percento osôb v dôchodkovom veku a naopak pomerne malé percento osôb v predproduktívnom veku do 18 rokov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRÍČKA 2023+

➤ Obyvateľstvo rozdelené podľa pohlavia a rodinného stavu

Vek	Muži					Ženy				
	spolu	slobodní	ženatí	rozvedení	ovdovení	spolu	slobodné	vydaté	rozvedené	ovdovené
Bystrička										
0 – 14 rokov	97	97	0	0	0	96	96	0	0	0
15 – 64 rokov	501	218	231	50	2	481	158	264	47	12
65+ rokov	138	6	108	8	16	162	2	82	8	70
Spolu	736	321	339	58	18	739	256	346	55	82

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

➤ Obyvateľstvo rozdelené podľa pohlavia a dosiahnutého vzdelania

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Pohlavie		Spolu
	muži	ženy	
Základné	47	71	118
Základné (0 – 14 rokov)	29	27	56
Bez ukončeného vzdelania (0 – 14 rokov)	58	60	118
Učňovské (bez maturity)	224	115	339
Stredné odborné (bez maturity)	8	14	22
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	64	30	94
Úplné stredné odborné (s maturitou)	98	109	207
Úplné stredné všeobecné	34	42	56
Vyššie odborné vzdelanie	27	39	66
Vysokoškolské bakalárske	12	19	31
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	127	116	243
Vysokoškolské doktorandské	7	8	15
Vysokoškolské spolu	134	124	258
Bez školského vzdelania	1	1	2
Nezistené	20	14	34
Spolu	756	665	1421

➤ Rozdelenie obyvateľov obce podľa pohlavia a materinského jazyka

Materinský jazyk	Muži	Ženy	Spolu
Slovenský	691	703	1394
Maďarský	2	1	3
Rusínsky	3	0	3
Český	9	7	9
Iné	10	2	12
Nezistené	24	24	48
Spolu	739	737	1476

➤ Rozdelenie obyvateľstva podľa pohlavia a náboženského vyznania

Náboženské vyznanie	Muži	Ženy	Spolu
Rímskokatolícka cirkev	197	231	428
Gréckokatolícka cirkev	6	6	12
Pravoslávna cirkev	3	1	4
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	124	182	306
Evanjelická cirkev metodistická	2	3	5
Apoštolská cirkev	2	1	3
Ostatné kresťanské cirkvi	5	5	10
Islam	6	3	9
Bez vyznania	354	274	628
Iné	14	6	20
Nezistené	24	27	51
Spolu	737	739	1476

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

➤ Rozdelenie obyvateľstva podľa pohlavia a národnosti

	0 – 14 rokov		15 – 64 rokov		65+ rokov	
Národnosť	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
slovenská	94	91	487	471	129	156
maďarská	0	0	1	0	0	1
česká	0	0	3	2	6	4
rusínska	0	0	2	0	0	0
ostatné	3	5	9	8	3	1

➤ Rozdelenie obyvateľstva podľa pohlavia, veku a ekonomických ukazovateľov

	0 – 14 rokov		15 – 64 rokov		65+ rokov	
	muž	žena	muž	žena	muž	žena
žiak základnej školy	61	54	0	0	0	0
žiak strednej školy	0	0	29	32	0	0
študent vysokej školy	0	0	12	12	0	0
pracujúci (nie dôchodca)	0	0	338	289	0	0
osoba na materskej, rodičovskej dovolenke	0	0	1	15	0	0
osoba v domácnosti	0	0	28	37	0	0
nezamestnaný	0	0	30	19	0	0
pracujúci dôchodca	0	0	24	28	33	17
dôchodca	0	0	23	33	105	145
ostatné	36	42	17	15	0	0

Z vyššie uvedených demografických údajov je možné analýzou konštatovať, že populácia obyvateľov obce Bystrica je mierne prestárnutá, s primeraným vzdelaním, s nízkou nezamestnanosťou, pomerne nízkym počtom detí v predškolskom a školskom veku.

4. KULTÚRNE A SPOLOČENSKÉ ZDROJE

4.1. Pamiatky a tradície

História obce sa spája predovšetkým s historickými osobnosťami, ktoré zohrali dôležitú úlohu v dejinách slovenského národa. Dôležitým míľnikom v dejinách Bystrice bola prvá písomná zmienka o Bystrici z roku 1258. Priamy písomný doklad o existencii Bystrice poznáme však až z roku 1309. Obec Bystrica – Villa Bistricha sa spomína v listine, týkajúcej sa územia Jordánu, v mieste, kde sa dnes nachádzajú Dražkovce. Ďalším míľnikom, ktorý poukazuje na rozvoj obce je rok 1630, kedy bola založená thomkovská kúria a dve lehockovské kúrie. Všetky bystrické kúrie zachytáva aj súpis pamiatok na Slovensku. Dnes sú prestavané, čím sa ich pôvodný architektonický charakter značne oslabil. Pôvodné urbanistické jadro tvorila potočná radová zástavba.

Do histórie a kultúry obce Bystrica výrazným spôsobom zasiahol v deväťdesiatych rokoch 19. storočia svojím príchodom na Bystricu profesor pražskej univerzity, neskôr prezident ČSR Tomáš Garrigue Masaryk (1850 – 1937). Obec si zvolil za svoje letné sídlo. Aj jeho

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

prostredníctvom sa stala Bystrica známou po celej republike. Dodnes tu stojí jeho sídlo, ktoré bolo postavené v roku 1920. Jeho dcéra, Dr. Alica Masaryková (1879 – 1966) bola jedna z najvýznamnejších ženských postáv 20. storočia. Charakter obce Bystrica sa začal meniť v 20. storočí, najmä po roku 1945. Z nenápadnej podhorskej obce vyrástla malebná prímestská aglomerácia s postupne sa rozvíjajúcou výstavbou, službami pre obyvateľstvo a komplexnou občianskou vybavenosťou.

Kultúrne pamiatky zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR:

- pod č. 2195/0 – archeologická lokalita Hradisko
- pod č. 3443/0 – hrob padlých v Slovenskom národnom povstaní
- pod č. 10851/0 – vila T.G.Masaryka

Všetky podliehajú ochrane pamiatkového fondu v zmysle ustanovení zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov.

Pamiatky:

- tri kúrie z 18. storočia (jedna prestavaná z renesančnej budovy), po prestavbách podstatne zmenené

Významní rodáci a osobnosti:

Michal Institoris Mošovský (1733 – 1803)

Pochádzal z Lehockovskej zemianskej rodiny po matke. Pôsobil ako evanjelický farár a profesor na lýceu v Bratislave, predstaviteľ osvietenenského realizmu, spisovateľ.

Matúš Blaho (1772 – 1837)

Národno – kultúrny pracovník a náboženský spisovateľ, pôsobil ako evanjelický kazateľ v Liptovskom Mikuláši. Rodnej obci venoval základinu pri evanjelickej škole.

Ján Karlovský (1721 – 1794)

Filozof a učiteľ, pôsobil na gymnáziu v Bratislave, stal sa rektorom gymnázia v Kežmarku a evanjelického kolégia v Prešove. V slovenských podmienkach podal najsystematickejší výklad predkantovskej metafyziky, hlásil sa k metafyzicko – racionalistickému chápaniu filozofie.

Matej Daniel Ševrlay (1783 – 1840)

Národne uvedomelý mnohostranne zameraný profesor, pôsobil na evanjelickom lýceu v Banskej Štiavnici a Bratislave. K jeho žiakom patrili L. Štúr, S. Babylon, M.M. Hodža, J.M. Hurban, S. Chalupka, D. Lichard, C. Zoch a ďalší, ktorí ho ako uvedomelého Slováka na lýceu a vyznávača slovenskej myšlienky zvolili v roku 1834 za predsedu Spoločnosti česko-slovenskej (jeho zástupcom bol L. Štúr)

Tomáš Garrigue Masaryk (1850 – 1937)

Profesor pražskej univerzity, neskôr prezident Československej republiky, vybral si obec Bystrica ako svoje letné sídlo. Nechal tu postaviť vilu, ktorá slúži dodnes.

Dr. Alica Masaryková (1879 – 1966)

Dcéra T.G. Masaryka, pôsobila v ženskom hnutí a zastupovala prvú dámu po boku svojho otca.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

4.2. Spoločenský život

V obci Bystrica sa každoročne koná množstvo spoločenských a kultúrnych podujatí pre obyvateľov obce. Na organizácii spoločenského života sa podieľa predovšetkým obecná samospráva financovaním a poskytovaním priestorov pre jednotlivé podujatia a taktiež spolupodielaním sa na organizovaní niektorých spoločenských alebo kultúrnych podujatí v spolupráci so základnou a materskou školou a detašovaným pracoviskom základnej umeleckej školy.

Každoročné podujatia:

- Obecný / školský ples
- Fašiangy
- Jarný šprint (cyklistika)
- Beh oslobodenia obce
- Stavanie mája
- Deň matiek
- Bystrická slivka
- Vatra SNP
- Mesiac úcty k starším
- Mikuláš
- Vianočné trhy

Organizácie v obci:

- Základná škola
- Materská škola
- Folklórna skupina Hrádok
- Miestny odbor Matice slovenskej
- Hudobná skupina „Návrat“
- Country skupina „Veselí chlapci“
- Obecná knižnica
- Základná organizácia Únie žien Slovenska
- Miestny spolok Slovenského červeného kríža
- Miestna organizácia záhradkárov
- Poľovnícke združenie
- Dobrovoľný hasičský zbor
- Klub dôchodcov

Športové kluby

- Telovýchovná jednota Slovan Bystrica

Spolupráca s organizáciami:

- Združenie miest a obcí Turca (ZMOT)
- Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS)
- Miestna akčná skupina Turiec (MAS Turiec)

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

5. MATERIÁLNE A FINANČNÉ ZDROJE

5.1. Bývanie a bytový fond

Bývanie obyvateľov obce Bystrica je realizované prevažne individuálnou výstavbou rodinných domov. Podľa údajov štatistického úradu SR v roku 2021 bolo v katastri obce Bystrica postavených spolu 480 domov, z toho 453 bolo rodinných domov a 10 bytových domov. Bytový fond obce Bystrica pozostáva celkovo z 512 domov, z toho 474 bytov je v rodinných domoch a 21 v bytových domoch. Priemerná podlahová plocha bytu je 146,46 m², 480 bytov je napojených na vodovod, 355 bytov je vykurovaných plynom. Obec nedisponuje obecnými bytmi.

5.2. Základná technická infraštruktúra

Obec Bystrica patrí medzi tzv. nepriechodné obce, to znamená, že je do nej situovaný prízjazd cestou tretej triedy od okresného mesta Martin a cesta tretej triedy v obci končí. V súčasnej dobe je dostupnosť obce Bystrica v teoretickej rovine definovaná 10 minút pešo z okrajovej časti obce do jej centra a 10 minút cesty autom do okresného mesta Martin. Dopravné napojenie obce je výborné, dopravná infraštruktúra regiónu Turca je vedená hlavne severo – južným smerom a v meste Vrútky sa cestná infraštruktúra napája aj na východo – západný smer s možnosťou pokračovania aj ďalej na sever. V Martine a Vrútkach je možné využiť na dopravu aj železničné spojenie, ktoré kopíruje to cestné.

Obec Bystrica je zásobovaná pitnou vodou z verejného vodovodu, vodohospodárstvo spravuje spoločnosť Turčianska vodárenská spoločnosť, a.s. (TURVOD). V súčasnej dobe sú registrované problémy s tlakom vody vo vodovodnom potrubí, hlavne v lokalite Lázky, čo spôsobuje zhoršenie kvality bývania v tejto oblasti (riešenie navrhnuté).

V predchádzajúcom období bola v obci Bystrica vybudovaná aj verejná kanalizácia, na ktorú sú pripojené v podstate všetky domy, ktorým to poloha dovoľuje (zákonná povinnosť). Napriek tomu v obci existujú lokality (napr. ulica Pod Hrádkom), kde z technických a finančných dôvodov v minulosti nemohla byť vybudovaná verejná kanalizácia. V záujme obce je, aby akákoľvek bytová výstavba alebo výstavba infraštruktúry bola podmienená zabezpečením odkanalizovania daného územia.

Kataster obce Bystrica je pokrytý signálom všetkých známych operátorov, takže mobilná komunikácia je v obci zabezpečená. Internetové pripojenia realizujú individuálne hlavne operátori ORANGE, T-COM a regionálna spoločnosť GAYA. Obec v rámci informovanosti a prístupu občanov k informáciám využíva viaceré informačné kanály, hlavne sociálnu sieť Facebook (interné fórum Bystricky), informačný systém MUNIPOLIS a vysielanie obecného rozhlasu.

Obec Bystrica je plne elektrifikovaná, z veľkej časti k občianskej vybavenosti patrí aj prístup k dodávkam plynu na kúrenie. V nových oblastiach IBV je zabezpečený prístup k pripojeniu na elektrickú rozvodnú sieť.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

5.3. Občianska infraštruktúra a vybavenosť, sociálna infraštruktúra

Pre občanov obce Bystrica sú v rámci občianskej vybavenosti a služieb k dispozícii supermarket COOP Jednota, pobočka Slovenskej pošty, služby kaderníčky, kozmetičky, pedikúry, v obci funguje miestna knižnica, v rámci kultúry v obci pracuje folklórny súbor Hrádok a ochotnícke divadlo Pišinger, ktorý toho roku oslavoval 100 rokov od svojho založenia.

Obec Bystrica v rámci svojich kompetencií a kompetencií preneseného výkonu štátnej správy zastrešuje fungovanie materskej školy a základnej školy, pričom základná škola je štrukturovaná v dvoch triedach prvého stupňa.

V rámci obce nie sú zabezpečené zdravotné služby, z historického hľadiska a z dôvodu blízkosti a dostupnosti zdravotných služieb v meste Martin nie je predpoklad záujmu lekárov prevádzkovať ambulancie na území obce, čo sa však v súvislosti s predpokladaným nárastom počtu obyvateľov obce v budúcnosti môže zmeniť.

V obci je etablovaných viacero objektov stravovacích a ubytovacích služieb, sú vytvorené veľmi dobré podmienky na ubytovanie turistov a podporu rozvoja turistického ruchu. V obci pracuje aj občianske združenie – Telovýchovná jednota Slovan Bystrica, ktorá toho času zastrešuje futbal, hlavne rozvoj športu malých detí a futbal dospelých. Predpokladáme návrat k rozvoju turistického oddielu.

5.4. Finančné zdroje

Predpokladá sa viac-zdrojové financovanie, a to:

- zo štátneho rozpočtu,
- zo štátnych účelových fondov,
- z rozpočtov vyšších územných celkov,
- z rozpočtu obce,
- z prostriedkov fyzických osôb,
- z prostriedkov právnických osôb,
- z úverov a príspevkov medzinárodných organizácií,
- z prostriedkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi, a i.

Finančná tabuľka pre zabezpečenie naplnenia stratégie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrica podľa priorít a opatrení (akčný plán) je situovaná na konci tohto dokumentu) Táto tabuľka ukazuje základné priority obce v nasledujúcom období:

Aktivita	Celkové náklady EUR	Obdobie realizácie
Rekonštrukcia a dostavba chýbajúcich miestnych komunikácií	280 000	2025-2027
Rekonštrukcia mostov	150 000	2025-2027
Úprava verejných priestranstiev a prvkov verejnej zelene	10 000	2024-2025

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

Rozšírenie športového areálu	150 000	2025-2027
Modernizácia základnej školy	270 000	2023-2024
Informatizácia obce a rozšírenie prístupu na internet	20 000	2025-2027
Využitie alternatívnych zdrojov energií	100 000	2023-2027
Znižovanie energetickej náročnosti budov v majetku obce	100 000	2024-2027
Modernizácia cintorínov, správy	10 000	2023-2027
Odkanalizovanie obce – nové IBV	0*	2024-2027
Rozšírenie vodovodov – nové IBV	0*	2024-2027
Budovanie atrakcií cestovného ruchu /cyklotrás/	100 000	2024-2027
Vybudovanie chodníka v obci	250 000	2023-2027

* - predpoklad nákladovosti správcu – TURVOD a.s. Martin (priamo alebo cez investorov)

6. EKONOMICKÉ VYUŽÍVANIE ZDROJOV

6.1. Podnikateľská sféra

	0 – 14 rokov		15 – 64 rokov		65+ rokov	
	muž	žena	muž	žena	muž	žena
žiak základnej školy	61	54	0	0	0	0
žiak strednej školy	0	0	29	32	0	0
študent vysokej školy	0	0	12	12	0	0
pracujúci (nie dôchodca)	0	0	338	289	0	0
osoba na materskej, rodičovskej dovolenke	0	0	1	15	0	0
osoba v domácnosti	0	0	28	37	0	0
nezamestnaný	0	0	30	19	0	0
pracujúci dôchodca	0	0	24	28	33	17
dôchodca	0	0	23	33	105	145
ostatné	36	42	17	15	0	0

6.2. Trh práce

Nezamestnanosť v okrese Martin vrátane obce Bystrica sa pohybuje okolo 3,46%. Voľných pracovných miest v rámci okresu bolo 1992. Nezamestnateľných uchádzačov o zamestnanie bolo 161 (údaje z januára 2023)

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

II. ANALÝZA SITUÁCIE V OBCI

7. SWOT ANALÝZA

SWOT analýza situácie v obci Bystrica bola použitá ako metóda, ktorá vychádza:

- z analýzy doterajšieho vývoja
- súčasného stavu obce s uvedením jej silných stránok
- súčasného stavu obce s uvedením jej slabých stránok
- jej potenciálnych rozvojových zdrojov – príležitostí
- jej potenciálnych ohrození rozvojových zámerov – hrozieb

Pre definovanie základných prvkov SWOT analýzy obce boli využité:

- poznatky z doterajšieho vývoja a súčasného stavu vybavenia obce
- rozvojové zámery obce
- strategické ciele, priority a opatrenia

Silné stránky obce predstavujú potenciálne faktory ďalšieho rozvoja vo všetkých základných oblastiach. Vytvárajú východiskovú základňu pre stanovenie reálnych rozvojových cieľov.

Slabé stránky obce predstavujú limitujúce faktory rozvojových zámerov a oblastí, na ktoré treba sústrediť pozornosť orgánov samosprávy.

Príležitosti sú faktormi, ktoré umožňujú pri ich využití naplnenie rozvojových zámerov obce, ich reálnosť a urýchlenie. Poznanie reálnych príležitostí je východiskom stanovenia splniteľných rozvojových cieľov.

Ohrozenia predstavujú skutočnosti, ktoré môžu negatívne ovplyvniť, resp. spomaliť realizáciu strategických cieľov obce. Dôsledná analýza možnosti vzniku ohrození na celospoločenskej a aj regionálnej úrovni predstavuje predovšetkým analýzu možností pri zabezpečovaní finančných zdrojov.

SWOT analýza

Poloha obce a väzba na vonkajšie okolie	
Silné stránky	Slabé stránky
- priaznivá dopravná napojenosť na uzly regiónu - blízkosť jedného z hlavných dopravných uzlov regiónu - vypracovaný územný plán obce	- ohrozenie životného prostredia a prírodných daností vplyvom komunikačných sietí
Príležitosti	Ohrozenia
- využitie katastrálneho územia obce pre bytovú a občiansku výstavbu - možnosti kooperácie riešenia otázok regionálneho charakteru s okolitými obcami	- nedostatok vlastných aj verejných finančných zdrojov smerujúcich na občiansku vybavenosť

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

Životné prostredie	
Silné stránky	Slabé stránky
- blízkosť prírodných prvkov - dostatok priestorov pre budovanie zón rekreácie a oddychu - dostatok spodnej vody - separovanie odpadu	- všeobecne slabý záujem na zlepšovaní životného prostredia - nevyužitie výhodného prostredia v okolí obce na budovanie zón rekreácie - chýbajúci zberný dvor - chýbajúca infraštruktúra v nových častiach obce
Príležitosti	Ohrozenia
- využitie prírodného potenciálu na vytváranie rekreačných zón - vyriešenie separovaného zberu odpadov a ich zhodnocovania, pri očakávanom náraste množstva komunálnych odpadov - zvýšiť povedomie občanov v oblasti životného prostredia - revitalizovať parky a obecnú zeleň	- ohrozovanie obce hlučnosťou (najmä nárast dopravy) - vytváranie nedovolených skládok odpadu - nedostatočné protipovodňové opatrenia

Technická infraštruktúra	
Silné stránky	Slabé stránky
- dostatok priestorov pre bytovú výstavbu a subjekty podnikania - pripravená technická dokumentácia k vybraným zámerom	- neustála potreba investícií na údržbu a modernizáciu zariadení technickej infraštruktúry - potrebná rekonštrukcia niektorých obecných budov - potreba rekonštrukcie obecných ciest a chodníkov - potreba investícií do občianskej vybavenosti - nepovolené skládky odpadu
Príležitosti	Ohrozenia
- dobudovanie a oprava miestnych komunikácií - úpravy obecných a verejných priestranstiev	- nedostatok finančných zdrojov a prípadná neúspešnosť projektov na riešenia rozvoje technickej vybavenosti - narušenie urbanistickej štruktúry a vzhľadu obce starými, najmä hospodárskymi budovami

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

Sociálna (občianska) infraštruktúra	
Silné stránky	Slabé stránky
- dobrá úroveň bytovej vybavenosti obce s prevahou rodinných domov - záujem o bývanie v obci zo strany nových občanov	- neúplný základný sortiment ponuky tovarov a služieb - zhoršený technický stav obecných objektov, zanedbanie údržby a opráv - nedostatok finančných prostriedkov
Príležitosti	Ohrozenia
- zrekonštruovanie obecných budov - rozšírenie obchodu a služieb, sortimentu a kvality ponuky	- stav prípravy projektov pre jednotlivé zámery a nedostatok finančných zdrojov - vysoký stupeň opotrebenia obecných objektov, potreba opráv, údržby, rekonštrukcií, zlepšenie vnútorného vybavenia - potreba súhlasu vlastníkov starých budov (najmä hospodárskych) s ich postupným odstraňovaním - stav a vývoj zdravotného stavu obyvateľstva

Demografický vývoj a ľudské zdroje	
Silné stránky	Slabé stránky
- takmer jednotná národnostná štruktúra obyvateľstva - dopravné spojenie do zamestnania, škôl, na kultúrne, športové a iné podujatia - predpoklady priaznivého demografického vývoja	- nepriaznivá vzdelanostná štruktúra v obci - veľmi málo pracovných príležitostí priamo v obci
Príležitosti	Ohrozenia
- vznik pracovných príležitostí a ekonomický rozvoj celej oblasti - vytváranie podmienok pre zamestnanie mladšej generácie - zvyšovanie kvalitatívnej úrovne sociálnej starostlivosti	- nepriaznivý ekonomický a sociálny vývoj v spoločnosti existenčné problémy pri zabezpečení rodiny - nezamestnanosť, odchádzanie za prácou

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

Záujmové združenia, kultúrne a spoločenské aktivity	
Silné stránky	Slabé stránky
- organizovanie kultúrnych podujatí detí a mládeže - tradícia v organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí	- menší záujem mladšej generácie o záujmovú činnosť, kultúrne a športové aktivity - nedostatočná zapojenosť podnikateľských subjektov na kultúrno-spoločenských podujatiach
Príležitosti	Ohrozenia
- zapojenie všetkých vekových zložiek obyvateľstva na záujmových aktivitách - poskytovanie priestorov na stretávanie a organizovanie obecných podujatí - pokračovanie v tradíciách obce v (spolu)organizovaní športových, kultúrnych a spoločenských podujatí	- nedostatok finančných zdrojov na splnenie spoločenských, kultúrnych a športových zámerov - slabší záujem (najmä mladších občanov) o činnosť v záujmových združeniach obce

Ekonomické podmienky a podnikateľské prostredie	
Silné stránky	Slabé stránky
- predpoklady rozvoja podnikania a rozširovanie obchodu a služieb pre občanov v obci v cestovnom ruchu - obecný majetok, možnosti jeho efektívnejšieho využitia, vrátane podnikania s ním	- potreba využívania verejných zdrojov financovania (EU, SR) - nízka finančná a daňová sila obce - vysoký stupeň opotrebenia obecného majetku
Príležitosti	Ohrozenia
- zvýšenie finančnej a daňovej sily obce - priaznivé podmienky pre čerpanie zo štrukturálnych fondov EU - racionalizačné opatrenia a program úspory nákladov na samosprávu	- nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj obce - nepriaznivé vplyvy na životné prostredie obce - celkový rast nákladov na činnosť samosprávy, najmä rast ceny energií, služieb, nákladov na verejné účely

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

8. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA

8.1. Audit problémov

Z auditu zdrojov a SWOT analýzy vyplýva, že kľúčovým problémom obce Bystrica je nedostatok financií na budovanie základných služieb pre obyvateľov a malý rozvoj investícií pre obnovu a rozvoj obce.

V hospodárskej oblasti je to nedostatok podnikateľskej činnosti, na čo nadväzuje nedostatok pracovných príležitostí. Obyvatelia riešia v prvom rade svoje existenčné problémy, ako problémy spoločenské. Aj napriek tomu je kultúrno-spoločenský život obce pomerne bohatý. Je v záujme obce podporovať a vytvárať materiálne podmienky pre duchovné, kultúrne a športové aktivity mládeže, ale aj dospelých a seniorov.

V obci je prítomný aj pomerne malý okruh služieb, čo je ovplyvnené blízkosťou okresného mesta Martin, teda väčšou rozmanitosťou a kvantitou aj kvalitou dostupných služieb. V tejto súvislosti je potrebné vyriešiť, respektíve zlepšiť dopravnú dostupnosť smerom do Martina a Žiliny. Aktívnym riešením základných existenčných problémov ľudí, zlepšením ich finančnej situácie sa automaticky naštartuje aj potenciál riešenia problémov v oblasti miestnych komunikácií a mostov, životné prostredie, opatera seniorov, stabilizácia a index vitality občanov obce.

V oblasti ľudských zdrojov patrí ku kľúčovým disparitám slabšia vzdelanostná úroveň obyvateľstva obce. Riešením je zas blízkosť okresného mesta, kde je zastúpená pomerne široká paleta stredných škôl s kvalitnou prípravou na pracovný proces. Obec ohrozuje negatívny prirodzený prírastok a odchod obyvateľstva do ekonomicky vyspelejších regiónov Slovenska za prácou. Ďalším problémom je sociálny inklúzia a ľudské zdroje. Asi najväčším problémom je starnutie obyvateľov, obec Bystrica má v rámci obcí okresu Martin a Turčianske Teplice najvyšší priemerný vek obyvateľov a odchod mladých ľudí za prácou. Určitým riešením, vďaka výhodnej cestnej dostupnosti, je výhodné bývanie na Bystrici a tým aj prílev mladých rodín.

Existuje prírodný, kultúrny a ľudský potenciál obce, ktorý možno efektívne využiť v oblasti rozvoja hlavne turistiky, remesiel, rozvoja kultúrnych atraktivít obce. Dôležitým prvkom je propagácia obce a budovanie pozitívneho imidžu. Existujúce ľudské zdroje možno efektívne zapojiť do rozvoja terciálnej sféry, pomocou podpory podnikania – vzdelávacie kurzy, školenia, pomoc pri vypracovávaní projektov, rozširovanie internetovej gramotnosti...

Dobudovaním technickej infraštruktúry, výstavbou nových rodinných domov a udržiavaním priaznivého životného prostredia sa obec stane príťažlivou pre mladých ľudí a mladé rodiny, čo bude vplývať na rozširovanie a priaznivo ovplyvní aj demografiu obce.

Uvedomelosť občanov je významným prvkom ochrany životného prostredia. Vychádza s princípov trvalo udržateľného rozvoja ochrany a tvorby krajiny, z potreby znižovať a obmedzovať negatívne dopady ľudskej činnosti na zložky životného prostredia. prostriedkom na získanie obyvateľstva na svoju stranu je potreba kvalifikovane komunikovať okrem iného aj na témy separovania odpadu, podpory nemotorovej dopravy a pod..

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

9. ANALÝZA VÄZIEB NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY VÚC

9.1. PHSR VÚC

Súlad Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrica s Plánom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja je nasledovný:

Žilinský samosprávny kraj svoje priority zacielený do nasledovných oblastí:

- Inovácia a vzdelávanie – rozvíjanie prostredia pre ekonomiku založenú na inováciách a podpora celoživotného vzdelávania
- Životné prostredie – Zachovanie prírodných hodnôt regiónu a podpora adaptácie na dopady zmeny klímy
- Infraštruktúra – infraštruktúra podporujúca udržateľnú mobilitu a technická vybavenosť zlepšujúca životnú úroveň
- Sociálna stabilita – dosiahnutie udržateľnej kvality života podporenú dostupnosťou služieb
- Identita a sebestačnosť – atraktívne, konkurencieschopné, odolné a udržateľné regióny

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že obec Bystrica má porovnateľné prioritné oblasti – obec Bystrica je súčasťou UMR Turiec (udržateľný miestny rozvoj), kde v spolupráci s mestom Martin, Vrútky a najbližšími obcami koordinuje a kooperuje na realizáciách projektov, ktoré napĺňajú aj prioritné témy Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja. Menšie projekty regionálneho významu vo všetkých prioritách sú riešené prostredníctvom združenia MAS Turiec (miestna akčná skupina).

9.2. ÚPN VÚC

Žilinský samosprávny kraj na základe § 8 ods. 1 a § 11 ods. 2 písm. c) zákona NR SR 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov a § 17 vyhlášky 55/2001 o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii a v súlade s uznesením vlády SR 969 zo 04. 09. 2002 vydal Všeobecne záväzné nariadenie Žilinského samosprávneho kraja o záväzných častiach zmien a doplnkov č. 1 Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja č. 6/2005 zo dňa 27.04.2005.

V nasledujúcom období boli vydané nasledovné zmeny:

- zmeny a doplnky č. 2 Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja, ktorých záväzná časť bola vyhlásená Dodatkom č. 1 k VZN ŽSK č. 6/2005 zo dňa 04.09.2006
- zmeny a doplnky č. 3 Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja, ktorých záväzná časť bola vyhlásená VZN ŽSK č. 17/2009 zo dňa 17.03.2009
- zmeny a doplnky č. 4 Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja, ktorých záväzná časť bola vyhlásená VZN ŽSK č. 26/2011 zo dňa 27.06.2011
- zmeny a doplnky č. 5 Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja, ktorých záväzná časť bola vyhlásená VZN ŽSK č. 49/2018 zo dňa 19.03.2018

Obec Bystrica má vlastný územný plán, ktorý vychádza z územného plánu Žilinského kraja a je s ním v súlade. Obec Bystrica je súčasťou riešenia územia cez Územný plán veľkého územného plánu Žilinského kraja.

Územný plán obce Bystrica bol vypracovaný v septembri 2002 a bol schválený uznesením obecného zastupiteľstva v Bystrici č. 15/2003 dňa 02.12.2003. Územný plán bol vypracovaný v súlade so Zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov a v súlade s Vyhláškou č. 55/2001 o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii a je riešený v tomto dokumente vyššie.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

9. ANALÝZA POTENCIÁLU ÚZEMIA

9.1. Rozvojový potenciál územia, disparity rozvoja

Rozvojová úroveň priestoru a teda aj obce Bystrica je limitovaná tromi základnými podmienkami:

- disponibilitou rozvojového potenciálu
- schopnosťou využitia rozvojového potenciálu
- vonkajším prostredím (legislatíva, ekonomický rozvoj spoločnosti, disponibilita verejných zdrojov a systém ich prerozdelenia)

Rozvojový potenciál obce tvorí územná a ekonomická priestorová štúdia, ktorá je systemizovaná v týchto skupinách:

- prírodné zdroje
- obyvateľstvo
- miestne hospodárstvo
- technická infraštruktúra
- sociálna infraštruktúra
- miestna samospráva a jej ekonomické podmienky

Keďže jednotlivé podsystémy priestorovej štruktúry sú navzájom späté, je ťažké určiť, ktorý z uvedených faktorov je najdôležitejší. Preto pri analýze rozvojových faktorov a rovnako pri ich prognózovaní je potrebné venovať dostatočnú pozornosť všetkým faktorom. Nevyváženosť rozvojových faktorov narušuje a obmedzuje dynamiku rozvoja a je jednou z príčin rozvojovej diferenciácie medzi obcami a regiónmi.

Kľúčové disparity

- málo pracovných príležitostí a nízke príjmy obyvateľov
- nižšia kvalita životného prostredia v niektorých častiach obce
- nedostatočne využitý kultúrno-historický potenciál obce
- nedostatok sociálnych a zdravotných služieb
- nižšia úroveň kvality verejnej infraštruktúry a služieb
- nižšia kvalita ľudských zdrojov a spoločenského života

Hlavné faktory rozvoja

- nárast počtu nových pracovných príležitostí a zvýšenie príjmov občanov
- skvalitnenie životného prostredia
- zachovanie kultúrno-historického dedičstva
- zvýšenie dostupnosti sociálnych a zdravotných služieb
- vytvorenie podmienok pre poskytovanie kvalitnejších verejných služieb
- rozvoj ľudských zdrojov a spoločenského života
- zvýšenie atraktivity územia obce

Z hľadiska vyváženosti a optimálneho rozvoja územia obce a zvyšovania kvality života obyvateľov je nevyhnutné zamerať sa v programovom období 2023+ na rovnomernejšiu koncentráciu zdrojov do všetkých strategických oblastí. Skoordinovaná koncentrácia zdrojov by sa mala prejavovať nielen vo vyššej efektívnosti a implementácii verejných politík, ale aj v možnosti využívaní finančných zdrojov z fondov EÚ. Na základe získaných skúseností prvoradá intervencia by mala smerovať do aktivít, ktoré budú mať významnejší dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce Bystrica.

III. STRATÉGIA ROZVOJA OBCE

Rozvoj obce Bystrica je efektívny, ak je stanovená jeho stratégia. Tá vychádza z prieskumu názorov občanov, zo situačnej analýzy, zo SWOT analýzy a hlavných faktorov rozvoja. Na ich základe je možné stanoviť stratégiu rozvoja obce. V stratégii musí byť jasne daná vízia a ciele.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

Z nich vychádzajú priority, ktoré sú v súlade s územným plánom obce. Priority sa špecifikujú na konkrétne opatrenia a v rámci ich aktivity. Týmto postupom je zabezpečovaná realizácia rozvojovej stratégie.

10. VÍZIA A CIELA ROZVOJA OBCE

10.1. Vízia

Orientácia celej stratégie rozvoje obce Bystrica je daná víziou. Táto je časovo neohraničená a predstavuje budúcnosť.

Obec Bystrica bude dynamicky a všestranne sa rozvíjajúcou obcou, kde budú žiť spokojní a zdraví ľudia v čistom životnom prostredí s dostatočným vzdelaním, ktoré im umožní sa uplatniť na trhu práce.

Strategickým cieľom obce je zvyšovanie kvality života obyvateľov obce, ich aktívne zapojenie sa do života obce tak, aby obec vytvárala imidž zdravej a perspektívnej obce, využívajúcej kultúrny, historický a prírodný potenciál.

Tento strategický cieľ je postavený na predpoklade, že obec spoločne so svojimi partnermi zlepši kvalitu života obyvateľov predovšetkým vybudovaním plne funkčných prvkov infraštruktúry, tým vytvorí podmienky na dobré a príjemné a bezproblémové bývanie – miestna infraštruktúra a v neposlednom rade zlepši starostlivosť o životné potreby svojich obyvateľov v oblasti sociálnej, duchovnej i materiálnej vytváraním pracovných príležitostí, vzdelávaním a informovanosťou.

Vysporiadaním majetkových vzťahov bude možné uzatvárať partnerstvá pri budovaní miestnej infraštruktúry, čo podporí rozvoj podnikateľských aktivít a tým aj zamestnanosť obyvateľov a aj viac finančných zdrojov použiteľných pre rozvoj obce.

Dostatočná a aktuálna propagácia obce Bystrica, zabezpečené požadované služby podporia rozvoj cestovného ruchu, ale aj záujem o trvalé bývanie.

Celoživotné vzdelávanie a vybudovaná kultúrna a sociálna infraštruktúra zvýši úroveň vzdelanostných aktivít aj záujem o spoločenské vyžitie v obci a stabilizáciu obyvateľstva.

10.2. Ciele stratégie rozvoja

Naplnenie dlhodobej vízie rozvoja obce Bystrica vedie cez stanovenie a plnenie strategických cieľov rozvoja obce, ich priorít a opatrení. Tieto boli stanovené predovšetkým na základe detekovania problémov, ich príčin a dôsledkov v súčasnom stave obce.

Pre naplnenie dlhodobej vízie boli v Pláne hospodárskeho a sociálneho rozvoje obce Bystrica stanovené nasledovné strategické ciele, v súlade s cieľmi Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja s odkazom na regionálne špecifikácie.

prioritná os č. 1	rozvoj ľudských zdrojov
prioritná os č. 2	kvalitné životné prostredie
prioritná os č. 3	kvalitné dostupné služby verejnosti

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

prioritná os č. 4	podpora podnikania, výskumu a inovácií
prioritná os č. 5	moderná a profesionálna verejná správa

Základným predpokladom pre splnenie stanovených cieľov je získanie potrebných finančných zdrojov. Ide najmä o financie z verejných fondov, resp. z fondov EÚ. Okrem verejných finančných zdrojov sa počíta aj s účasťou súkromných zdrojov. Ďalším predpokladom pre úspešné splnenie strategických cieľov je dôsledné vypracovanie a predkladanie programových zámerov a zdôvodnenie žiadostí o predelenie finančných prostriedkov na príslušné inštitúcie.

11. FINANČNÝ RÁMEC

11.1. Zdroje financovania

Zdroje financovania stratégie sú štátny rozpočet, rozpočet obce, európske fondy, súkromné zdroje.

V rámci podpory štátu pre strategický rozvoj samosprávy pracuje na príprave programových štruktúr sekcia eurofondov.

Sekcia eurofondov zabezpečuje prípravu, revíziu a realizáciu Partnerskej dohody SR na roky 2021 – 2027 na programové obdobie 2021 – 2027. Má za cieľ zabezpečiť koordináciu programovania, implementácie, monitorovania a hodnotenia EŠIF v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti.

V súvislosti s implementáciou Partnerskej dohody SR a programov SR pre EŠIF sekcia koordinuje a usmerňuje subjekty v oblasti Systému riadenia EŠIF, zabezpečuje tvorbu ITMS2014+, vrátane plnenia úloh súvisiacich s jeho prevádzkou a monitoruje a hodnotí výsledky implementácie EŠIF v SR.

Sekcia tiež zabezpečuje koordináciu prípravy hlavných legislatívnych, strategických a koncepčných dokumentov pre politiku súdržnosti, ako aj prípravu stanovísk a pozícií k týmto dokumentom na úrovni SR. Zároveň je príslušným orgánom podľa osobitného predpisu v oblasti Európskeho zoskupenia územnej spolupráce (EZÚS).

V súvislosti s programovým obdobím 2021 – 2027 boli vyhlásené nasledovné Operačné programy:

Operačné programy	Riadiaci orgán
Integrovaná infraštruktúra	Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky
Technická pomoc	Úrad vlády Slovenskej republiky
Integrovaný regionálny operačný program (IROP)	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
Program cezhraničnej spolupráce	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
Efektívna verejná správa	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
Informatizácia spoločnosti	Úrad vlády Slovenskej republiky

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

PROGRAMOVÁ ČASŤ

I. PROGRAM ROZVOJA

1. PRIORITY A OPATRENIA PROGRAMU

Prioritná os č. 1 – Rozvoj ľudských zdrojov:

Prioritná os č. 1 – rozvoj ľudských zdrojov vytvára priestor na riešenie problémov týkajúcich sa trhu práce, podpory zamestnanosti, mobility pracovnej sily, podpory sociálneho začlenenia a sociálnych služieb, boja proti chudobe, ako aj problematike vzdelávania od predprimárneho (MŠ) až po celoživotné vzdelávanie. Táto prioritná os sa prierezovo dotýka všetkých rozvojových oblastí obce.

Prioritná os č. 1 – rozvoj ľudských zdrojov napĺňa tri ciele politiky súdržnosti EÚ, a to:

- podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily
- podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe
- investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania

Schéma prioritnej osi č. 1 – rozvoj ľudských zdrojov

Prioritná os	1. Rozvoj ľudských zdrojov
Opatrenie	1.1. Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily 1.1.1. Zlepšenie prístupu k zamestnaniu 1.1.2. Podpora integrácie mladých ľudí na trhu práce 1.1.3. Rovnosť medzi mužmi a ženami, zosúladenie pracovného a súkromného života 1.1.4. Prispôsobenie pracovníkov, podnikov a podnikateľov zmenám 1.2. Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe 1.2.1. Aktívne začlenenie 1.2.2. Zlepšenie prístupu k cenovo dostupným, trvalo udržateľným a kvalitným službám, vrátane zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb všeobecného záujmu 1.2.3. Sociálna inklúzia marginalizovaných skupín a komunit 1.3. Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania 1.3.1. Predprimárne vzdelávanie (materská škola) 1.3.2. Základná škola 1.3.3. Celoživotné vzdelávanie 1.3.4. Príprava a začlenenie mladých ľudí na trhu práce
Hlavné ciele EÚ	Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

Finančný zdroj	rozpočet obce – operačný plán Ľudské zdroje, MIRRI SR, MPSVaR SR, súkromné zdroje
Hlavné indikátory EU pre Slovensko	Zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 až 64 rokov na 72% Aspoň 40% obyvateľstva vo veku 30 – 34 rokov s ukončeným vysokoškolským alebo rovnocenným vzdelaním Zníženie predčasného skončenia základnej školskej dochádzky pod 6% (obyvateľstvo vo veku 18 – 24 rokov) Znížiť počet osôb ohrozených chudobou alebo vylúčením aspoň o 170 tisíc

Prioritná os č. 2 – Životné prostredie a enviromentálna infraštruktúra:

Kvalita životného prostredia, podobne ako téma doprava, sa radí medzi prioritované témy obce Bystrica. Negatívny tlak na životné prostredie vytvára najmä chýbajúca kanalizácia, predovšetkým v priestoroch novo navrhovanej individuálnej bytovej výstavby. Potešujúcim faktom je, že prostredie vyhovuje pomerne ľahkému a finančne nenáročnému pripojeniu sa na stávajúcu kanalizáciu.

Schéma prioritnej osi č. 2 – životné prostredie a enviromentálna infraštruktúra

Prioritná os	2. Životné prostredie a enviromentálna infraštruktúra
Opatrenie	2.1. Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti využívania zdrojov. 2.2. Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch v kauzálnej súvislosti s ekonomickými faktormi 2.3. Politika udržania a rozvoj zelených plôch v obci
Hlavné ciele EU	Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch Podpora prispôsobovania sa zmenám klímy Podpora predchádzania a riadenia rizika zmien klímy Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti využívania zdrojov
Finančný zdroj	rozpočet obce Bystrica, štátny rozpočet ERDF, ESF, KF a iné zdroje
Hlavné indikátory EU pre Slovensko	Zníženie emisií skleníkových plynov Zvýšenie energetickej efektívnosti minimálne o 30%, zníženie spotreby energie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

Prioritná os č. 3 – Kvalitné a dostupné služby verejnosti:

Táto prioritná os vytvára priestor pre celé spektrum služieb verejnosti, zvýšenie ich kvality, zlepšenie dostupnosti, efektívnejšieho využívania potenciálu obce a zvyšovanie kvality života jej obyvateľov. Riešenie tu nájde aj šport, kultúra a voľnočasové aktivity.

Schéma prioritnej osi č. 3 – kvalitné a dostupné služby verejnosti

Prioritná os	3. Kvalitné a dostupné služby verejnosti
Opatrenie	3.1. Ľahší prístup k efektívnym a kvalitným verejným službám 3.1.1. Investovanie do sociálnej infraštruktúry a bývania. Obnova vodovodnej siete 3.1.2. Investovanie do školskej infraštruktúry (MŠ a ZŠ) 3.1.3. Modernizácia a budovanie sociálnej a zdravotníckej infraštruktúry 3.2. Konkurencieschopný a atraktívny región 3.2.1. Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie častí obce 3.2.2. Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva
Hlavné ciele EU	Podpora začleňovania a boj proti chudobe Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania
Finančný zdroj	rozpočet obce Bystrica, štátny rozpočet, ERDF, KF, ŠFRB, MD SR, iné zdroje
Hlavné indikátory EU pre Slovensko	Aspoň 40% obyvateľstva vo veku 30 – 34 rokov s ukončeným vysokoškolským alebo rovnocenným vzdelaním Zníženie predčasného skončenia základnej školskej dochádzky pod 6% (obyvateľstvo vo veku 18 – 24 rokov) Znížiť počet osôb ohrozených chudobou alebo vylúčením aspoň o 170 tisíc

Prioritná os č. 4 – Podpora podnikania, výskumu a inovácií:

Tvorba nových pracovných príležitostí je kľúčovou potrebou obyvateľov Bystricky. Je identifikovaných niekoľko spôsobov na naplnenie tejto požiadavky. Okrem prepojenia vzdelávania a potrieb trhu práce (duálne vzdelávanie – obec nemá priamy dosah na toto opatrenie), zlepšenia podmienok na podnikanie, sú to hlavne investície do inovácií a podpora vedy a výskumu pre inovácie. Obec Bystrica sa môže zamerať vlastnými edukačnými programami na zlepšenie práce s digitálnymi technológiami hlavne u seniorov, týmto spôsobom vytvorí predpoklad lepšej informovanosti a komunikácie aj s touto kategóriou obyvateľstva a bude naplňovať potrebu skvalitňovania života svojich obyvateľov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

Schéma prioritnej osi č. 4 – podpora podnikania, výskumu a inovácií

Prioritná os	4. Podpora podnikania, výskumu a inovácií
Opatrenie	4.1. Podpora podnikateľského prostredia priaznivého pre inovácie 4.2. Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality
Hlavné ciele EU	Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality Zvýšenie konkurencieschopnosti
Finančný zdroj	rozpočet obce Bystrica, štátny rozpočet, ERDF, ESF, KF, iné zdroje
Hlavné indikátory EU pre Slovensko	Investovať 1% HDP EU do výskumu a vývoja

Prioritná os č. 5 – Moderná a profesionálna verejná správa:

Schéma prioritnej osi č. 5 – moderná a profesionálna verejná správa

Prioritná os	5. Moderná a profesionálna verejná správa
Opatrenie	5.1. Budovanie kapacít nositeľov politík zamestnanosti, vzdelávania, sociálnych politík a územných stratégií 5.2. Zavedenie inovatívnych elektronických služieb verejnej správy pre občanov a podnikateľov
Hlavné ciele EU	Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania kvality
Finančný zdroj	rozpočet obce Bystrica, štátny rozpočet, ERDF, ESF, KF, iné zdroje
Hlavné indikátory EU pre Slovensko	Zlepšenie indexu kvality verejnej správy (sleduje Svetová banka) na 90%

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

Uvedené opatrenia vychádzajú z analýz a napĺňajú sa aktivitami, ktoré môžu byť realizované v nadväznosti a v určitých časových horizontoch.

Prehľad opatrení a rámcových aktivít obce Bystrica na obdobie 2023+

Prioritná os	Opatrenie	Podopatrenie	Rámcové aktivity
1. Rozvoj ľudských zdrojov	1.1. Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily	1.1.1. Zlepšiť prístup k zamestnaniu	➤ Podpora komplexných riešení pri zabezpečení lepšieho prístupu k zamestnaniu ➤ Podpora zdravého starnutia, zabezpečenie dostupnosti a kvality verejnej dopravy, bývania, celoživotného vzdelávania, uspokojovania duchovných potrieb a kultúrnych potrieb, dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb podporujúcich nezávislý, bezpečný, dôstojný a aktívny život v starobe ➤ Podpora poskytovania individualizovanejších služieb zamestnanosti, informačných a poradenských služieb pre uchádzačov o zamestnanie a znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie, najmä mladých ľudí, dlhodobo nezamestnaných, zdravotne znevýhodnených, staršie osoby a ženy na trhu práce ➤ Posilniť kapacity poskytovateľov služieb
		1.1.2. Podpora integrácie mladých ľudí na trhu práce	➤ Overenie netradičných modelov odborného vzdelávania mladých ľudí, ktorí predčasne ukončili prípravu, odskúšaním modelu škola – dielňa
		1.1.3. Rovnosť medzi ženami a mužmi	➤ Podpora zariadení a služieb pre deti za účelom zosúladenia rodinného a pracovného života (jasle, materské školy, opatrovatel'ky, opatrovanie rodinných príslušníkov) ➤ Podpora starostlivosti o zdravotne postihnutého člena rodiny

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

		1.1.4. Prispôsobenie zmenám	➤ Podpora partnerstiev a sietí podnikateľov pri realizácii aktivít a šírení tzv. „best practice“ zameraných na tvorbu a udržanie pracovných miest, nediskrimináciu žien v rýchlo sa meniacich požiadavkách trhu práce
	1.2. Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe	1.2.1. Aktívne začlenenie	➤ Podpora sociálnej práce a iných odborných činností v prirodzenom prostredí, otvorenom prostredí, v náhradnom prostredí a na komunitnej úrovni ➤ Podpora dostupnosti a zvýšenie kvality vybraných sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a iných systémov podporujúcich sociálnu inklúziu ➤ Podpora efektivity systému ochrany detí, vrátane jeho inštitucionálneho zabezpečenia ➤ Podpora rozvoja vybraných druhov sociálnych služieb za účelom zabezpečenia primeraného prístrešia a komplexného riešenia problematiky bytovej exklúzie ➤ Podpora spolupráce sociálnych partnerov s odbornou verejnosťou
		1.2.2. Zlepšenie prístupu k službám	➤ Realizácia inovatívnych služieb v rámci konceptu integrovanej zdravotnej a sociálnej starostlivosti ➤ Realizácia sociálnych inovácií v zdravotných a sociálnych službách ➤ Doplnenie a stabilizácia ľudských zdrojov
		1.2.3. Sociálna inklúzia	➤ Podpora komplexných opatrení na zlepšenie prístupu marginalizovaných komunit ku vzdelávaniu ➤ Podpora komplexných opatrení na zlepšenie prístupu marginalizovaných komunit k pracovným príležitostiam ➤ Podpora komplexných opatrení na zlepšenie prístupu marginalizovaných komunit k zdravotnej starostlivosti
	1.3. Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania	1.3.1. Predprimárne vzdelávanie	➤ Podpora opatrení na zvýšenie odbornej úrovne pedagogickej činnosti učiteľov pri rešpektovaní špecifik materských škôl ➤ Aktivity zamerané na spoluprácu s rodičmi v procese predprimárneho vzdelávania ➤ Podpora inkluzívneho modelu vzdelávania pre potreby predprimárneho stupňa školskej sústavy ➤ Rozšírenie kapacity materskej školy

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

		1.3.2. Základné školy	➤ Podpora opatrení na zlepšenie školského výkonu a motivácie žiakov k absolvovaniu najvyššie možného stupňa vzdelania na lokálnej úrovni ➤ Projekty na zvýšenie záujmu žiakov základných škôl o odborné vzdelávanie a prípravu vrátane podpory projektov na zvýšenie prírodovednej, finančnej a matematickej gramotnosti žiakov ➤ Podpora inkluzívneho vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami ➤ Podpora rozvíjania záujmu, nadania a talentu vo voľnočasových aktivitách detí a mládeže ➤ Podpora vzdelávania a výchovy mládeže v enviromentálnej oblasti ➤ Program ekologickej výchovy a vzdelávania v spolupráci so školami a mimoškolskými zariadeniami, začať jeho realizáciu ➤ Podpora spolupráce škôl so zamestnávateľmi ➤ Úprava areálu základnej školy
		1.3.3. Celoživotné vzdelávanie	➤ Podpora projektov zameraných na výkon praktického vyučovania žiakov stredných odborných škôl priamo na pracoviskách fyzických alebo právnických osôb v obci ➤ Podpora zakladania partnerstiev medzi školami, regiónmi, obcami, podnikateľským sektorom a tretím sektorom ➤ Projekty na podporu vzdelávania pre aktívne starnutie ➤ Podpora vzdelávania a výchovy v enviromentálnej oblasti ➤ Podpora tvorby a realizácie ďalšieho vzdelávania vo všetkých jeho formách – špecializované štúdium, certifikačná príprava, sústavné vzdelávanie
		1.3.4. Príprava a začlenenie mladých ľudí na trh práce	➤ Podpora zakladania partnerstiev medzi školami, regiónmi, obcami, podnikateľskou sférou a tretím sektorom ➤ Podpora informačných a poradenských centier pre mladých
2. Životné prostredie a enviromentálna infraštruktúra	2.1. Ochrana životného prostredia		➤ Príprava na opätovné použitie, zhodnocovanie odpadov vrátane výstavby a rekonštrukcie zariadení na triedený zber komunálnych odpadov ➤ Aktualizácia programu odpadového hospodárstva s cieľom zvýšiť využiteľnosť a znížiť skládkovanie odpadov ➤ Vytváranie podmienok na odstraňovanie bariér vo vodných tokoch a ich regulácia ➤ Odkanalizovanie miestnych komunikácií ➤ Výstavba zberného dvora ➤ Protipovodňová ochrana v dolnej časti obce

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

	2.2. Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo		➤ Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a sektore bývania ➤ Komplexná obnova budov verejnej správy, budov na bývanie a modernizácia technických zariadení budov, zlepšenie tepelno-technických vlastností stavebných konštrukcií ➤ Modernizácia vykurovacích – klimatizačných systémov, systémov prípravy teplej vody, inštalácia systémov merania a riadenia, zmena spôsobu zásobovania teplom smerom k využívaniu efektívnych systémov ➤ Rekonštrukcia a modernizácia osvetlenia v celej obci prechodom na systém LED
	2.3. Politika udržania a rozvoja plôch zelene		➤ Inventarizácia a kategorizácia zelených plôch v obci, ktoré sú v správe a majetku obce ➤ Aktívna politika obce smerom k ochrane zelených plôch ➤ Obnova a revitalizácia obecnej parkovej zelene a prírodných prvkov ➤ Revitalizácia parkov a obecnej zelene ➤ Údržba cintorína, dobudovanie prekrytia vchodu do domu smútku, oprava domu smútku a dobudovanie urnových miest
3. Kvalitné a dostupné služby verejnosti	3.1. Ľahší prístup k efektívnym a kvalitným verejným službám	3.1.1. Investovanie do sociálnej infraštruktúry a bývania	➤ Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia stavebných objektov a zariadení tak, aby sa vytvorili vhodné priestorové podmienky pre poskytovanie a zabezpečenie komunitnej starostlivosti ➤ Podpora rozvoja vybraných sociálnych služieb a vybraných služieb pre rodiny (rozšírenie kapacít materskej školy) ➤ Investície do budovania sociálnych a nájomných bytov, vrátane podpory aktívneho prístupu fyzických osôb ➤ Výstavba sociálnych bytov
		3.1.2. Investovanie do školskej infraštruktúry	➤ Prístavba, nadstavba, stavebné úpravy, rekonštrukcia existujúcich zariadení materskej a základnej školy (vrátane rekonštrukcie areálu, ihriska, oplotenia) ➤ Obstaranie vnútorného a vonkajšieho vybavenia objektov nevyhnutne súvisiaceho s účelom využitia objektu, vrátane IKT vybavenia ➤ Dobudovanie (úprava) športovísk pre deti, školskej jedálne, kuchyne ➤ Budovanie detských ihrísk ➤ Rekonštrukcia hokejového ihriska v areáli Hokejka

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

		3.1.3. Modernizácia a budovanie sociálnej, zdravotníckej a verejnej infraštruktúry	➤ Podpora reštrukturalizácie existujúcich zdravotníckych zariadení na iné služby (rehabilitácia, ošetrovatel'stvo...) ➤ Výstavba nového domova sociálnych služieb
	3.2. Konkurencieschopný a atraktívny región	3.2.1. Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie obce	➤ Regenerácia a využitie nevyužívaných objektov a areálov, zanedbaných oblastí prispievajúcich k zvýšenej kvalite života ➤ Rekonštrukcia objektov a ich nové využitie, ktoré má charakter verejných služieb alebo služieb pre občanov ➤ Budovanie obecných nájomných bytov ➤ Budovanie občianskej infraštruktúry – voľnočasové aktivity ➤ Údržba a úprava existujúcich športovísk, vytvorenie nových možností na športovanie ➤ Podpora rozvoja športových a voľnočasových aktivít na pôde obce ➤ Budovanie multifunkčných verejných zariadení ➤ Revitalizácia zanedbaných areálov a priestranstiev a vytváranie kompaktnej obecnej štruktúry s prvkami verejnej zelene, zadržiavanie dažďovej vody ➤ Podpora úpravy verejných priestranstiev, vrátane projektovej dokumentácie ➤ Dopravné riešenia prístupu k verejným priestranstvám, odbremenenie verejných priestranstiev od dopravy ➤ Prvky bezbariérového prístupu ➤ Obnova a doplnenie prvkov spoločne nazývaných mobiliár a prvky malej architektúry – smetné koše, kvetináče, sochy, studne, zábradlia na mostoch... ➤ Oprava, rekonštrukcia a výstavba ciest ➤ Vybudovanie chodníka od začiatku obce po areál supermarketu Jednota ➤ Rekonštrukcia futbalovej tribúny a vybudovanie športového centra ➤ Budovanie kamerového systému ➤ Revitalizácia a budovanie cyklotrás
		3.2.2. Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného	➤ Obnova a revitalizácia najvýznamnejších kultúrnych pamiatok a kultúrnych zariadení ➤ Vybudovanie kultúrneho areálu na Močidlách ➤ Obnova a revitalizácia území v prírode (tanečné kolo na Lihotišti), zriadenie archeoparkov, remeselných tvorivých dielní, rozvoj a podpora lokálnej umeleckej tvorby, folklorizmus ➤ Rozvoj produktov a služieb pre múzejné účely ➤ Rozvoj lokálnej umeleckej tvorby

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

4. Podpora podnikania, výskumu a inovácií	4.1. Podpora podnikateľského prostredia priaznivého pre inovácie		➤ Podpora inovatívnych prístupov vo sfére služieb, kreatívnych centier, kultúrneho a kreatívneho priemyslu, sociálnej inovácie a demonštračných činností a propagácie výsledkov výskumu, inovácií a podpora poradenských služieb pre podniky v oblasti výskumu a inovácií
	4.2. Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality		➤ Podpora zavádzania širokopásmového pripojenia a siete novej generácie a budovania regionálnych sietí otvorených pre všetkých operátorov ➤ Podpora plánovania stimulácie používania širokopásmového internetu
5. Moderná a profesionálna verejná správa	5.1. Budovanie kapacít nositeľov politík zamestnanosti, vzdelávania, sociálnych politík a sektorových a územných stratégií		➤ Integrácia a optimalizácia procesov a organizácie efektívnej verejnej správy ➤ Podpora boja proti korupcii a transparentné verejné obstarávanie ➤ Spolupráca s organizáciami občianskej spoločnosti ➤ Posilnenie analytických kapacít verejnej správy a organizácií občianskej spoločnosti prostredníctvom budovania nových kapacít a posilňovanie existujúcich odborných kapacít ➤ Aktivity zamerané na podporu inovatívnych projektov prispievajúcich k rozvoju analytických kapacít, mapovaniu hospodárskeho a sociálneho potenciálu občianskej spoločnosti a formulovaniu nových reformných cieľov verejných politík
	5.2. Zavedenie inovatívnych elektronických služieb verejnej správy		➤ Podpora zavádzania inovatívnych elektronických služieb verejnej správy pre občanov a podnikateľov ➤ Podpora tvorby platformy pre otvorené dáta a ich využívania ➤ Podpora informatizácie samosprávy ➤ Vytvorenie podmienok na realizáciu eGovernment cloudu a podpora cloudových služieb

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

II. IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC PROGRAMU

2. ZABEZPEČENIE IMPLEMENTÁCIE PROGRAMU

Na realizáciu stratégií bude treba používať nielen vlastné zdroje, ale bude potrebné hľadať finančné zdroje z rôznych platforiem. Obec sa bude usilovať o získanie dotácií v rámci pomoci EU – Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027 a ďalších grantových systémov podporujúcí environmentálny princíp, princíp cezhraničnej spolupráce, princíp rozvoja ľudských zdrojov a podobne.

Pre programové obdobie operačných programov 2021 – 2027 môže obec Bystrica zabezpečovať čerpanie finančných prostriedkov prostredníctvom týchto operačných programov:

Operačné programy	Riadiaci orgán
Integrovaná infraštruktúra	Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky
Technická pomoc	Úrad vlády Slovenskej republiky
Integrovaný regionálny operačný program (IROP)	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
Program cezhraničnej spolupráce	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
Program Plán obnovy a spolupráce	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
Efektívna verejná správa	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
Informatizácia spoločnosti	Úrad vlády Slovenskej republiky
Plán obnovy a odolnosti SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky

3. ZÁKLADNÝ IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC PROGRAMU

Monitoring

Medzi riziká implementácie opatrenia patrí najmä proces verejného obstarávania, výber prijímateľov, informačný systém a kontrola žiadostí o platbu.

Medzi opatrenia, ktoré dokážu pomôcť zmierniť riziká implementácie patrí:

- povinnosť postupovať v zmysle legislatívy o verejnom obstarávaní, vrátane aplikovania sociálneho aspektu pri verejnom obstarávaní
- overiteľnosť a kontrolovateľnosť zabezpečená systémom administratívnych kontrol a kontrol na mieste v zmysle legislatívy upravujúcej kontroly investičných opatrení

Časový harmonogram

- príprava technickej dokumentácie k stavebnému povoleniu – 3 až 4 mesiace
- termín vyhlásenia výziev – min. 1 krát v roku
- termín realizácie tvorby a spravovania projektovej žiadosti – 2 až 3 mesiace
- proces verejného obstarávania – min. 2 mesiace

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

Podľa finančnej situácie je možné realizovať niektoré opatrenia súbežne, následne alebo v rámci spoločných projektov. Odhad realizácie Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja vychádza preto zo všeobecne očakávaných zdrojov financovania. Finančnú náročnosť pri riešení konkrétnych opatrení bude možné stanoviť až v akčných plánoch podľa aktuálnej menovej politiky. Akčné plány na jednotlivé volebné obdobie schvaľuje obecné zastupiteľstvo podľa dostupnosti finančných prostriedkov a časových možností.

Každý akčný plán musí byť:

- Reálny podľa finančných a časových možností
- Konkrétny – rieši špecifický cieľ
- Flexibilný – podľa možností spoločného postupu všetkých zúčastnených strán
- Transparentný – verejne prístupný a kontrolovateľný
- Monitorovateľný a hodnotiteľný v merateľných jednotkách

Časový harmonogram

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrica na roky 2023+ je vypracovaný pre roky 2023 až 2027. Podrobný harmonogram realizácie jednotlivých projektových zámerov bude súčasťou jednotlivých akčných plánov alebo interného zásobníka projektových zámerov obce (v súlade s kompetenciami obce Bystrica)

4. PRIESKUM NÁZOROV OBYVATEĽSTVA

Prieskum bol uskutočnený v mesiaci marec roku 2023. Z tohto prieskumu je možné na záver vyhodnotiť, do akej miery koreluje s vykonanými analýzami.

1. Štruktúra respondentov

	Ženy	Muži	Spolu
Počet	65	52	117
%	56%	44%	100%

Prieskumu názorov obyvateľstva sa zúčastnilo celkom 117 obyvateľov obce Bystrica. Podľa pohlavia je portfólio respondentov rozdelené približne na polovicu, s miernou prevahou ženského pohlavia.

2. Veková štruktúra respondentov

Vek	15-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60-70	70+	Spolu
Počet	3	2	10	17	24	16	27	18	117
%	2,6%	1,7%	8,5%	14,5%	20,5%	13,7%	23,1%	15,4%	100%

Ľudia vo veku 35 až 70 rokov sú tou vekovou kategóriou, ktorá sa v najväčšom zastúpení zúčastnila prieskumu, súvisí to aj s tým konštatovaním, že ľudia v tomto vekovom rozpätí majú najväčší záujem o dianie v obci, aj najväčšie životné skúsenosti.

3. Vzdelanie respondentov

	Základné	Učňovské	Stredné všeobecné	Stredné odborné	Vysokoškolské	Spolu
Počet	4	8	15	45	45	117
%	3,4%	6,8%	12,8%	38,5%	38,5%	100%

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

Prieskumu sa zúčastnili respondenti s ukončeným stredoškolským vzdelaním a pomerne veľká skupina vysokoškolsky vzdelaných ľudí. Štyria ľudia so základným vzdelaním sú z kategórie osôb vo veku 15-17 rokov.

4. Bývanie respondentov

	RD vlastný	RD rodičovský	byt vlastný	byt rodičovský	podnájom	iné	spolu
Počet	91	16	4	0	0	6	117
%	77,8%	13,7%	3,4%	0%	0%	5,1%	100%

Veľká skupina respondentov v prieskume uviedla, že býva v nehnuteľnosti, ktorú vlastní (približne 80 % respondentov), časť respondentov uviedla, že býva v rodičovskom dome (približne 14%), tu môžeme rátať s relatívnou odchýlkou spôsobenou možno nie celkom pochopením otázky, keď respondent je majiteľom nehnuteľnosti po rodičoch, čo označil ako bývanie v rodičovskom rodinnom dome.

5. Subjektívne hodnotenie výšky príjmu respondentov

	nedostatočný	priemerný	dostatočný	iné	spolu
Počet	29	58	22	8	117
%	24,8%	49,6%	18,8%	6,8%	100%

Z prieskumu je zrejماً celková nespokojnosť respondentov s výškou príjmu, až takmer 75% opýtaných subjektívne odpovedalo, že ich príjem je priemerný alebo nedostatočný, len necelých 19% ľudí je so svojím zárobkom spokojných.

6. Predstava respondentov o mieste zamestnania

	v obci	v Martine	v okrese Martin	v Žilinskom krají	mimo SR	iné	spolu
Počet	30	47	20	5	3	20	125
%	24,0%	37,6%	16,0%	4,0%	2,4%	16,0%	100%

Výsledok tejto časti prieskumu hovorí, že respondenti by chceli, aby ich miestom zamestnania bola obec Bystrica (takmer štvrtina opýtaných), alebo Martin, prípadne okres Martin (až 50% opýtaných). Je teda zrejماً, že v plánoch rozvoja obce Bystrica samotnej, ale aj v súvislosti s programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Martin, či Žilinskej župy, je potrebné vyvíjať aktivity, ktoré budú viesť k vytvoreniu nových pracovných príležitostí v tomto regióne. Táto časť ankety súvisí aj s nasledujúcim bodom – vyjadrenie potreby vytvorenia nových pracovných miest v jednotlivých odvetviach. Jednou z ciest, ako spojiť oba atribúty – pracovné miesto v dosahu bydliska a záujem o odvetvie - je rozvíjať turistický ruch a s ním spojené pracovné odvetvia – gastronómia, hotelierstvo, kultúra...

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRÍČKA 2023+

7. Potreba vzniku nových pracovných miest v odvetviach

	Počet odpovedí	%
remeselnícka výroba	39	14,3%
cestovný ruch	38	13,9%
priemysel	13	4,8%
sociálna oblasť	40	14,6%
štátny a verejný sektor	11	4,0%
poľnohospodárstvo	49	17,9%
lesné hospodárstvo	20	7,3%
obchod a služby	39	14,3%
stavebná výroba	8	2,9%
iné	16	5,9%
spolu	273	100%

Podľa názoru respondentov, z ponuky odvetví si vybrali hlavne remeselnú výrobu (14,3%), čo korešponduje aj s celoslovenskou potrebou zabezpečiť dostatok špecialistov v odvetví remeselnej výroby (okrem iného aj podpora veľkých subjektov v oblasti napr. výroby automobilov), taktiež veľkú podporu má cestovný ruch, tento postreh sme rozobrali vyššie, respondenti prejavili záujem vrátiť sa k podpore poľnohospodárstva, aj ako podpora samostatnosti a nezávislosti na ostatných, sebačinnosti vo výrobe potravín (podpora 17,9%). Veľkú podporu má aj sociálna oblasť, čo korešponduje s požiadavkami respondentov v časti investičných zámerov vybudovať v obci sociálne zariadenie (14,6%). Pozoruhodnú podporu má aj obchod a služby (14,3%), čo pravdepodobne súvisí s menšou dostupnosťou, resp. rôznorodosťou služieb ponúkaných na území obce Bystrička.

8. Záujem respondentov o dianie v obci

	častý	občasný	nezáujem	spolu
Počet	58	59	0	117
%	49,6%	50,4%	0,0%	100%

Výbornou východiskovou metou tejto časti prieskumu je konštatovanie, že nezáujem občanov o dianie v obci nedeklaroval nik z opýtaných! Pomer medzi občasným záujmom a častým záujmom je približne jedna k jednej, cieľom vytvorených a pripravovaných aktivít zo strany obce voči občanom bude tento pomer nakloniť v prospech častého záujmu o dianie v obci – oblasť tvorby komunitného spôsobu života v obci Bystrička.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRÍČKA 2023+

9. Členstvo respondentov v združení alebo spolku

	som členom	nie som členom	chcem členstvo	spolu
Počet	36	79	2	117
%	30,8%	67,5%	1,7%	100%

Cesta, ako zintenzívniť záujem občanov obce Bystrička na dianie v obci je zintenzívniť spoluprácu s organizáciami a združeniami pôsobiacimi na území obce Bystrička s cieľom zvýšiť podiel členov takýchto spolkov a tým zároveň zvýšiť podporu záujmu o dianie v obci. Prostredníctvom záujmových spolkov v oblasti kultúry zvyšovať potenciál obce v pohľade na dianie v obci a tým zvyšovať predpoklad na aktívne zapojenie občanov.

10. Aktivita respondentov pri spríjemnení života v obci (skrášlenie)

	som veľmi aktívny	som málo aktívny	som neaktívny	spolu
Počet	30	58	29	117
%	25,6%	49,6%	24,8%	100%

Táto časť prieskumu hovorí o tom, aké je nastavenie občanov obce voči obci samotnej, aké je vnímanie občanov na obec. Výsledok môže poukazovať aj to, ako vnímajú občania obce Bystrička svoje povinnosti a záväzky voči obci. Z prieskumu je zrejmé, že najmä respondenti vyššieho veku sami seba označovali ako veľmi aktívnych pri spríjemňovaní života v obci, napríklad ochotou starať sa o priestory pred domami, ktoré nie sú v ich majetku, ale v majetku obce, prípadne tretích osôb (upratovanie chodníkov a miestnych komunikácií po zime, udržiavanie trávnikov pred oplotením...) Malú aktivitu a neaktivitu priznávajú hlavne mladšie ročníky obyvateľstva, tu vidíme cestu veci riešiť zapájaním mladšej generácie obyvateľov aj cestou svojich rodičov a starých rodičov, prípadne záujmových združení v obci.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

11. Zdroje respondentov na získavanie informácií o dianí v obci

	Počet odpovedí	%
na ulici	36	9,3%
na obecnom úrade	32	8,2%
z úradnej tabule	51	13,1%
od starostu	13	3,3%
z obecného rozhlasu	48	12,3%
na stretnutí občanov	9	2,3%
pri nákupe	21	5,4%
od poslancov OZ	11	2,8%
v spolku (združení)	9	2,3%
z obecných novín	34	8,7%
v kostole	8	2,1%
na návšteve	11	2,8%
z internetu (web obce)	60	15,4%
sociálne siete	42	10,8%
iné	4	1,0%
spolu	389	100%

Z vyššie uvedenej tabuľky je zrejmé, že hlavný dôraz pri poskytovaní informácií občanom je zo strany obce Bystrica potrebné vložiť do kvalitnej webovej stránky, zamerať sa na častú aktualizáciu stránky, obdobne na sociálnych sieťach informovať o dianí v obci, pretože pre respondentov prieskumu predstavujú tieto dve digitálne médiá podstatnú časť priestoru, odkiaľ čerpajú obyvatelia informácie. Tu sa tiež vytvára priestor na zvyšovanie digitalizácie a digitálnej zručnosti občanov. Veľký podiel na informovaní občanov o dianí v obci majú aj klasické informačné médiá, zákonné médiá ako úradná tabuľa, obecný rozhlas. Zaujímavosťou je, že časť informácií stále putuje aj ústnym podaním, čo svedčí o istej miere komunitného života v obci. Pomerne veľké percento podielu na informovanosti občanov majú aj obecné noviny, napriek tomu, že vychádzajú len dva krát do roka, čiže tu dochádza k veľkému oneskoreniu podania informácie.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

12. Miera oboznámenia respondentov s rozvojovými aktivitami obce

	poznám dobre	poznám čiastočne	nepoznám	spolu
Počet	18	77	22	117
%	15,4%	65,8%	18,8%	100%

V tejto časti prieskumu respondenti nastavili zrkadlo miere a kvalite informovanosti zo strany obce, zároveň tak ale aj mieru záujmu o dianie v obci. Musí byť v záujme predstaviteľov Obce Bystrica, aby informovanosť, komunikácia s ľuďmi bola na vyššej úrovni. Bude potrebné aktivitami predstaviteľov obce, kvalitou informácií vytvoriť v občanoch pocit spolupatričnosti, naplniť literu zákona o tom, čo vlastne obec ako samosprávny celok je. Pocit, že občan patrí k obci, že jeho hlas pomáha budovať lepší život v obci, že má právo rozhodovať o zásadných veciach vytvorí v občani aj pocit, že je rovnako voči obci povinný robiť konkrétne postupy a tieto potom vykonáva rád, bez pocitu donútenia.

13. Návštevnosť respondentov na stránkach obce

	áno	nie	spolu
Počet	88	29	117
%	75,2%	24,8%	100%

Ako bolo písané vyššie, webová stránka je jedným z najdôležitejších článkov v informovanosti občanov Bystricky, jedným z najintenzívnejších spôsobov, ako sa občania Bystricky snažia dostať k potrebným informáciám.

14. Plán respondentov spojiť svoju budúcnosť so životom na Bystricke

	áno	nie	neviem	spolu
Počet	97	2	18	117
%	82,9%	1,7%	15,4%	100%

Je potešiteľné, že svoju budúcnosť so životom na Bystricke spája vyše 80% opýtaných, 15 percent opýtaných, ktorí uviedli, že nevedia, či budú žiť na Bystricke patrí do kategórie nárstročných, čo je pochopiteľné.

Ak by sme na základe výsledkov prieskumu generalizovali veľmi subjektívne výsledok prieskumu, charakteristickým občanom obce Bystrica je osoba v produktívnom veku po päťdesiatke, so životnými skúsenosťami, s ukončeným úplným stredoškolským alebo aj vysokoškolským vzdelaním, bývajúcí vo vlastnom rodinnom dome s priemerným príjmom. Ako miesto práce, ktoré by si priať, uvádza obec Bystrica, mesto Martin, nanajvýš okres Martin, mladšie ročníky nemajú problém za prácou dochádzať aj v Žilinskom kraji. Podporuje rozvoj pracovných miest v oblasti priemyslu, obchodu, sociálnych služieb a čo je zaujímavé, vyjadruje podporu rozvoja tradičných odvetví – poľnohospodárskej a lesníckej výroby. Je neorganizovaný v spolkoch alebo združeniach o dianí v obci je priemerne informovaný pri občasnom až častom záujme a v jeho záujme o skrášlenie priestorov v obci vlastným

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

pričinením je málo aktívny. Je pomerne dobre informovaný, hlavne prostredníctvom webovej stránky obce a sociálnych sietí, taktiež úradnej tabule, ústnym podaním na ulici. Plánované aktivity obce pozná čiastočne a plánuje svoj život spojiť so životom na Bystrici.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

Prieskum názorov na vybrané investičné akcie obce

	čo najskôr	neskôr	vôbec
Vybudovanie chodníka v obci	75	18	9
Rekonštrukcia mostov a ciest v obci	88	16	2
Výstavba nového domu sociálnych služieb	43	43	15
Rekonštrukcia objektu základnej a materskej školy	41	44	7
Realizácia protipovodňových opatrení v dolnej časti obce	58	33	6
Rekonštrukcia Domu smútku	26	60	11
Dokončenie kanalizácie v obci na miestach, kde chýba	68	37	7
Vybudovanie kamerového systému v obci	29	46	30
Vysporiadanie majetkových pomerov v obci	58	37	4
Úprava areálu školy, vybudovanie ihriska	29	62	12
Rekonštrukcia/vybudovanie multifunkčného ihriska v areáli TJ	19	50	28
Rozšírenie kapacity materskej školy	39	42	19
Vybudovanie kultúrneho areálu na Močidlách	25	52	25
Výmena okien na budove obecného úradu	5	47	44
Rozšírenie sály obecného úradu prístavbou	6	35	50
Vybudovanie oddychovej zóny v centre obce	23	51	21
Rekonštrukcia hokejového ihriska v areáli Hokejka	27	56	12
Vybudovanie zdravotného strediska	59	18	26
Vybudovanie urnových miest na cintoríne	31	57	11
Dobudovanie chodníkov na cintoríne	40	53	8
Budovanie a podpora verejno – súkromných partnerstiev pre čerpania fondov EU	74	24	6
Znižovanie energetickej náročnosti budov v správe obce pomocou „zelenej energie“	75	28	8

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

Prieskum názorov na vybrané investičné zámery obce Bystrica hovorí, že občania ako najväčší problém a potrebu investovať financie pociťujú hlavne havarijný stav mostov a nevyhovujúci stav miestnych komunikácií, ktoré aj vplyvom intenzívnej bytovej výstavby trpia zvýšeným používaním nákladnými autami a stavebnými mechanizmami.

Ako ďalšie priority uviedli potrebu dostavať chodník v obci, ktorý by mal zvýšiť ochranu chodcov, vyjadrili podporu verejno – súkromným partnerstvám, teda pochopili nevyhnutnosť, aby obec úzko spolupracovala s podnikateľskými subjektami v obci aj mimo nej, vyjadrili potrebu znižovať energetickú náročnosť obecných budov, aj pomocou „zelenej energie“. Veľkú podporu získalo aj dokončenie kanalizácie v miestach obce, kde chýba – tu je práve priestor na úzku spoluprácu s investormi výstavby, obec ich môže zaviazat' výstavbou úplných inžinierskych sietí, aj s kanalizáciou.

Realizácia protipovodňových aktivít v dolnej časti obce, rekonštrukcia budovy ZŠ a MŠ, vysporiadanie majetkových pomerov v obci a ďalšie aktivity vnímajú občania nie ako urgentné, ale navrhujú na ich realizáciu myslieť v najbližšom období. Paradoxne veľká časť respondentov sa vyjadrila aj za vybudovanie zdravotného strediska v obci, obávame sa však, že by sme mali problém do obce dostať všeobecného lekára, pretože dostupnosť zdravotných služieb pre občanov Bystricky v meste Martin je veľmi vysoká a naopak, vyťaženosť lekára na Bystricke len občanmi Bystricky by bola veľmi malá, z tohto dôvodu je investícia do výstavby zdravotného strediska v obci nerentabilná.

Z prieskumu vyplýva, že realizácia výmeny okien a prístavba obecného domu nie je v záujme občanov obce Bystrica.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRICA 2023+

REALIZAČNÝ RÁMEC OPATRENÍ – AKČNÝ PLÁN

Prioritná os č. 1 – Rozvoj ľudských zdrojov			
Opatrenie	Indikatívne aktivity	Vlastné zdroje	Externé zdroje
1.2.2. Zlepšenie prístupu k cenovo dostupným, trvalo udržateľným a kvalitným službám, zdravotná a sociálna starostlivosť	Vybudovanie domova sociálnych služieb	0 €	500 000 €
Prioritná os č. 2 – Životné prostredie a enviromentálna infraštruktúra			
Opatrenie	Indikatívne aktivity	Vlastné zdroje	Externé zdroje
2.1. Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti využívania zdrojov	Vybudovanie chodníka v obci s podporou zadržania vody v mieste	152 000 €	120 000 €
2.2. Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo	Vybudovanie lokálneho fotovoltického zdroja elektriny	5 000 €	50 000 €
2.2. Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo	Obnova historickej budovy ZŠ a MŠ	10 000 €	280 000 €
Prioritná os č. 3 – Kvalitné a dostupné služby verejnosti			
3.1.2. Investovanie do školskej infraštruktúry (MŠ, ZŠ)	Zvýšenie kapacity materskej školy	5 000 €	180 000 €
3.2.2. Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva	Výstavba kultúrneho strediska Močidlá	15 000 €	150 000 €
Prioritná os č. 4 – Podpora podnikania, výskumu a inovácií			
4.2. Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality	Podporné edukačné aktivity v oblasti informačných a komunikačných technológií	15 000 €	? (podľa aktuálnych výziev)
Prioritná os č. 5 – Moderná a profesionálna verejná správa			
5.2. Zavedenie inovatívnych elektronických služieb verejnej správy pre občanov a podnikateľov	Moderná a profesionálna verejná správa	10 000 €	? (podľa aktuálnych výziev)

Zdroje financovania: rozpočet obce, IROP, Plán obnovy, Envirofond